

**ПЪРВА НАЦИОНАЛНА СРЕЩА НА ЖЕНИ ЛИДЕРИ НА НПО
ОТ РАЗЛИЧНИ ЕТНИЧЕСКИ ГРУПИ В БЪЛГАРИЯ**

31 януари – 1 февруари 2004 г.

София, хотел “Сердика”, бул. “Янко Сакъзов” № 2

Промени

**в законодателството на Република България
в процеса на присъединяване към Европейския съюз,
засягащи правата и статуса на жените**

Закон за защита срещу дискриминацията

Закон за социалното подпомагане и

Правилник за прилагането му

Закон за борба с трафика на хора

Закон за омбудсмана

Национален план за действие по заетостта

*Проектозакон за защита срещу домашното
насилие*

ЗАКОН ЗА ЗАЩИТА СРЕЩУ ДИСКРИМИНАЦИЯТА

Обн., ДВ, бр.86 от 30.09.2003 г., в сила от 1.01.2004 г., т.1, р.3, №171

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този закон урежда защитата срещу всички форми на дискриминация и съдейства за нейното предотвратяване.

Чл. 2. Целта на закона е да осигури на всяко лице правото на:

1. равенство пред закона;
2. равенство в третирането и във възможностите за участие в обществения живот;
3. ефективна защита срещу дискриминацията.

Чл. 3. (1) Този закон защитава от дискриминация всички физически лица на територията на Република България.

(2) Сдружения на физически лица, както и юридически лица, се ползват от правата по този закон, когато са дискриминирани на основата на признаците по чл. 4, ал. 1, по отношение на техния членски състав или на заетите в тях лица.

Чл. 4. (1) Забранена е всяка пряка или непряка дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна.

(2) Пряка дискриминация е всяко по-неблагоприятно третиране на лице на основата на признаците по ал. 1, отколкото се третира, било е третирано или би било третирано друго лице при сравними сходни обстоятелства.

(3) Непряка дискриминация е поставяне на лице на основата на признаците по ал. 1 в по-неблагоприятно положение в сравнение с други лица чрез привидно неутрална разпоредба, критерий или практика, освен ако тази разпоредба, критерий или практика е обективно оправдан/а с оглед на законова цел и средствата за постигане на целта са подходящи и необходими.

Чл. 5. Тормозът на основа на признаците по чл. 4, ал. 1, сексуалният тормоз, подбуждането към дискриминация, преследването и расовата сегрегация, както и изграждането и поддържането на архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до публични места, се смятат за дискриминация.

Чл. 6. Забраната за дискриминация действа спрямо всички при упражняването и защитата на предвидените в Конституцията и законите на Република България права и свободи.

Чл. 7. (1) Не представлява дискриминация:

1. различното третиране на лица на основата на тяхното гражданство или на лица без гражданство, когато това е предвидено в закон или в международен договор, по който Република България е страна;

2. различното третиране на лица на основата на характеристика, отнасяща се до признак по чл. 4, ал. 1, когато тази характеристика поради естеството на определено занятие или дейност, или условията, при които то се осъществява, е съществено и определящо професионално изискване, целта е законна, а изискването не надхвърля необходимото за постигането ѝ;

3. различното третиране на лица на основата на религия, вяра или пол по отношение на занятие, осъществявано в религиозни институции или организации, когато поради естеството на занятието или условията, при които то се осъществява, религията, вярата или полът е съществено и определящо професионално изискване с оглед характера на институцията или организацията, когато целта е законна, а изискването не надхвърля необходимото за постигането ѝ;

4. различното третиране на лица на основата на религия, вяра или пол при религиозно образование или обучение, включително при обучение или образование с цел упражняване на занятие по т. 3;

5. определянето на изисквания за минимална възраст, професионален опит или стаж при наемане на работа или при предоставяне на определени преимущества, свързани с работата, при условие че това е обективно оправдано за постигане на законна цел и средствата за постигането ѝ не надвишават необходимото;

6. определянето на максимална възраст за наемане на работа, което е свързано с необходимостта от обучение за заемане на съответната длъжност или с необходимостта от разумен срок за заемане на длъжността преди пенсиониране, при условие че това е обективно оправдано за постигане на законна цел и средствата за постигането ѝ не надвишават необходимото;

7. специалната закрила за бременни жени и майки, установена със закон, освен ако бременната жена или майката не желае да се ползва от тази закрила и е уведомила писмено за това работодателя;

8. изискванията за възраст и определен от закона трудов или служебен стаж за целите на пенсионното осигуряване;

9. мерките по Закона за насърчаване на заетостта;

10. различното третиране на лица с увреждания при провеждане на обучение и придобиване на образование за задоволяване на специфични образователни потребности с цел изравняване на възможностите им;

11. определянето на изисквания за минимална и максимална възраст за достъп до обучение и образование, при условие че това е обективно оправдано за постигане на законна цел с оглед естеството на обучението или образованието, или условията, при които то се осъществява, и средствата за постигането на тази цел не надвишават необходимото;

12. мерките в областта на образованието и обучението за осигуряване на балансирано участие на жените и мъжете, доколкото и докато тези мерки са необходими;

13. специалните мерки в полза на лица или групи лица в неравностойно положение на основата на признаците по чл. 4, ал. 1 с цел изравняване на възможностите им, доколкото и докато тези мерки са необходими;

14. специалната закрила на деца без родители, непълнолетни, самотни родители и лица с увреждания, установена със закон;

15. мерките за защита на самобитността и идентичността на лицата, принадлежащи към етнически, религиозни или езикови малцинства, и на правото им самостоятелно или съвместно с другите членове на своята група да поддържат и развиват своята култура, да изповядват и практикуват своята религия или да ползват своя език;

16. мерките в областта на образованието и обучението за осигуряване на участието на лица, принадлежащи към етнически малцинства, доколкото и докато тези мерки са необходими.

(2) Списъкът на дейностите, при които полът е съществено и определящо професионално изискване по смисъла на ал. 1, т. 2, се определя със:

1. наредба на министъра на труда и социалната политика, съгласувано с министъра на вътрешните работи; този списък своевременно се привежда в съответствие с настъпващите изменения в условията на труда, като се преразглежда най-малко веднъж на три години;

2. наредба на министъра на отбраната - за дейностите и длъжностите при кадровата военна служба във въоръжените сили.

Чл. 8. Лицата, съзнателно подпомогнали извършването на актове на дискриминация, носят отговорност по този закон.

Чл. 9. В производство за защита от дискриминация, след като страната, която твърди, че е жертва на дискриминация, докаже факти, от които може да се направи извод, че е налице дискриминация, ответната страна трябва да докаже, че правото на равно третиране не е нарушено.

Чл. 10. При осъществяване на правомощията си държавните органи и органите на местното самоуправление са длъжни да предприемат всички възможни и необходими мерки за постигане целите на този закон.

Чл. 11. (1) Органите на държавна власт, обществените органи и органите на местното самоуправление предприемат мерки по смисъла на чл. 7, ал. 1, т. 12 и 13, когато това е необходимо за постигане целите на този закон.

(2) Органите на държавна власт, обществените органи и органите на местното самоуправление предприемат приоритетно мерки по смисъла на чл. 7, ал. 1, т. 12 и 13 за изравняване възможностите на лица - жертви на множествена дискриминация.

Глава втора ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

Раздел I

Защита при упражняване правото на труд

Чл. 12. (1) При обявяване на свободно работно място работодателят няма право да поставя изисквания, свързани с признаците по чл. 4, ал. 1, освен в случаите по чл. 7.

(2) Преди сключване на трудовия договор работодателят няма право да иска от кандидата информация за признаците по чл. 4, ал. 1, освен в случаите по чл. 7 или когато това е необходимо за нуждите на проучване за получаване на разрешение за работа с класифицирана информация при условията и по реда на Закона за защита на класифицираната информация.

(3) Работодаателят няма право да отказва приемането на работа поради бременност, майчинство или отглеждане на дете.

(4) Работодаателят няма право да откаже да наеме на работа или да наеме при по-неблагоприятни условия лице на основата на признаците по чл. 4, ал. 1, освен в случаите по чл. 7.

Чл. 13. (1) Работодаателят осигурява еднакви условия на труд без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1.

(2) Когато това не би довело до прекомерни затруднения по организацията и осъществяването на производствения процес и в случаите, когато са възможни начини, които компенсират обективно възможните неблагоприятни последици за общия производствен резултат, работодателят осигурява условия на труд, свързани с работното време и почивните дни, съобразени с изискванията на изповядваната от работника или служителя религия или вяра.

Чл. 14. (1) Работодаателят осигурява равно възнаграждение за еднакъв или равностоен труд.

(2) Алинея 1 се прилага за всички възнаграждения, плащани пряко или непряко, в брой или в натура.

(3) Критериите за оценка на труда при определяне на трудовите възнаграждения и оценката на трудовото изпълнение са еднакви за всички работници и служители и се определят с колективните трудови договори или с вътрешните правила за работната заплата, или с нормативно установените условия и ред за атестиране на служителите в държавната администрация без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1.

Чл. 15. Работодаателят предоставя на работниците и служителите равни възможности без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1 за професионално обучение и повишаване на професионалната квалификация и преквалификация, както и за професионално израстване и израстване в длъжност или ранг, като прилага еднакви критерии при оценка на дейността им.

Чл. 16. Работодаателят е длъжен да пригоди работното място към нуждите на лице с увреждания при неговото наемане или когато увреждането на лицето настъпи след наемането му на работа, освен когато разходите за това са необосновано големи и биха затруднили сериозно работодателя.

Чл. 17. Работодател, получил оплакване от работник или служител, който се смята за подложен на тормоз, включително сексуален тормоз, на работното място, е длъжен незабавно да извърши проверка, да предприеме мерки за прекратяване на тормоза, както и за налагане на дисциплинарна отговорност, ако тормозът е извършен от друг работник или служител.

Чл. 18. Работодаателят в сътрудничество със синдикатите е длъжен да предприеме ефективни мерки за предотвратяване на всички форми на дискриминация на работното място.

Чл. 19. При неизпълнение на задължението си по чл. 18 работодателят носи отговорност по този закон за актове на дискриминация, извършени на работното място от негов работник или служител.

Чл. 20. Работодаателят прилага еднакви критерии при налагане на дисциплинарни наказания без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1.

Чл. 21. Работодаателят прилага еднакви критерии при осъществяване на правото си за едностранно прекратяване на трудовия договор по чл. 328, ал. 1, т. 2 - 5, 10 и 11 и чл. 329 от Кодекса на труда или на служебното правоотношение по чл. 106, ал. 1, т. 2, 3 и 5 от Закона за държавния служител без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1.

Чл. 22. Работодаателят поставя на достъпно за работниците и служителите място в предприятието текста на закона, както и всички разпоредби на вътрешните правила и на клаузите от колективния трудов договор, отнасящи се до защитата от дискриминация.

Чл. 23. (1) При поискване работодателят предоставя информация на лицето, което твърди,

че са нарушени правата му по този раздел.

(2) Информацията по ал. 1 трябва да съдържа основанието за взетото от работодателя решение, както и други относими данни.

Чл. 24. (1) Работодателят е длъжен при наемане, когато това е необходимо за постигане целите на този закон, да насърчава да кандидатстват лица, принадлежащи към по-слабо представения пол или етнически групи, за извършване на определена работа или за заемане на определена длъжност.

(2) Работодателят е длъжен при равни други условия да насърчава професионалното развитие и участието на работници и служители, принадлежащи към определен пол или етническа група, когато те са по-слабо представени сред работниците или служителите, извършващи определена работа или заемачи определена длъжност.

Чл. 25. Териториалните поделения на Агенцията по заетостта са длъжни да осигурят на безработните лица равни възможности за ползване и упражняване на гарантираните им със закон права без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1.

Чл. 26. Лицата имат право на равни условия на достъп до професия или дейност, възможност за упражняването им и на развитието им в тях без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1.

Чл. 27. Разпоредбите на този раздел се прилагат и по отношение на дискриминацията на основата на пол при кадровата военна служба във въоръжените сили, освен за извършването на дейности и заемането на длъжности, при които полът представлява определящ фактор.

Чл. 28. Разпоредбите на този раздел се прилагат съответно и към служебните правоотношения.

Раздел II

Защита при упражняване правото на образование и обучение

Чл. 29. (1) Министърът на образованието и науката и органите на местното самоуправление вземат необходимите мерки за недопускане на расова сегрегация в обучаващите институции.

(2) Ръководителят на обучаваща институция предприема ефективни мерки за предотвратяване на всички форми на дискриминация на учебното място от страна на лице от педагогическия или непедагогическия персонал или от учаш се.

Чл. 30. Ръководителят на обучаваща институция поставя на достъпно място текста на закона, както и всички разпоредби от вътрешните правила, отнасящи се до защитата от дискриминация.

Чл. 31. Ръководителят на обучаваща институция, получил оплакване от учаш се, който се смята за подложен на тормоз от лице от педагогическия или непедагогическия персонал или от друг учаш се, е длъжен незабавно да извърши проверка и да предприеме мерки за прекратяване на тормоза, както и за налагане на дисциплинарна отговорност.

Чл. 32. Обучаващите институции предприемат подходящи мерки с цел изравняване на възможностите за ефективно упражняване на правото на образование и на обучение на лицата с увреждания, освен когато разходите за това са необосновано големи и биха затруднили сериозно институцията.

Чл. 33. (1) При поискване ръководителят на обучаващата институция предоставя информация на лицето, което твърди, че са нарушени правата му по този раздел.

(2) Информацията по ал. 1 съдържа основанието за взетото от ръководителя или преподавателя решение, както и други относими данни.

Чл. 34. При неизпълнение на задължението по чл. 29, ал. 2 ръководителят на обучаваща институция носи отговорност по този закон за дискриминация на учебното място от страна на служител в администрацията, преподавател или учаш се.

Чл. 35. (1) Лицата, осъществяващи обучение и възпитание, както и съставителите на учебници и учебни помагала са длъжни да предоставят информация и да прилагат методи на обучение и възпитание по начин, насочен към преодоляване на стереотипи за ролята на жената и мъжа във всички сфери на обществените и семейния живот.

(2) Детските градини, училищата и висшите училища включват в своите образователни програми и планове обучение по проблемите на равенството на жените и мъжете.

(3) АLINEЯ 1 се прилага и за преодоляване на отрицателните стереотипи към лицата, принадлежащи към расови, етнически и религиозни групи, както и по отношение на лицата с увреждания.

Раздел III

Защита при упражняването на други права

Чл. 36. Синдикалните, съсловните и другите професионални организации и организациите на работодатели не могат да поставят изисквания за записване, членуване и участие в дейността им на основата на признаците по чл. 4, ал. 1, освен изискванията за образование в случаите на съсловни и професионални организации.

Чл. 37. Не се допуска отказ от предоставяне на стоки или услуги, както и предоставянето на стоки или услуги от по-ниско качество или при по-неблагоприятни условия, на основата на признаците по чл. 4, ал. 1.

Чл. 38. Държавните и обществените органи и органите на местното самоуправление провеждат политика за насърчаване на балансираното участие на жени и мъже, както и за представителното участие на лица, принадлежащи към етнически, религиозни и езикови малцинства, в управлението и вземането на решения.

Чл. 39. (1) Ако кандидатите за заемане на длъжност в администрацията са равностойни по отношение на изискванията за заеманата длъжност, държавните и обществените органи и органите на местното самоуправление назначават кандидата от по-слабо представения пол до постигането на най-малко 40-процентно представителство от него в съответните административни звена.

(2) Алинея 1 се прилага и при определянето на участниците или членовете в съвети, експертни работни групи, управителни, съвещателни или други органи, освен когато тези участници се определят чрез избор.

Глава трета

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

Чл. 40. (1) Комисията за защита от дискриминация, наричана по-нататък "комисията", е независим специализиран държавен орган за предотвратяване на дискриминация, защита от дискриминация и осигуряване равенство на възможностите.

(2) Комисията осъществява контрол по прилагането и спазването на този или други закони, уреждащи равенство в третирането.

(3) Комисията е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София.

(4) Комисията представя на Народното събрание всяка година до 31 март отчет за дейността си, който включва и информация за дейността на всеки от постоянните ѝ специализирани състави.

Чл. 41. (1) Комисията се състои от 9 души, от които поне четирима юристи. Народното събрание избира 5 от членовете, в това число - председателя и заместник-председателя на комисията, а президентът на Република България назначава 4 от членовете на комисията.

(2) Мандатът на членовете на комисията е 5 години.

(3) При избора или назначаването на членове на комисията се спазват принципите на балансирано участие на жени и мъже и на участие на лица, принадлежащи към етнически малцинства.

Чл. 42. (1) Член на комисията може да бъде само български гражданин, който:

1. има висше образование;
2. има познания и опит в областта на защитата на правата на човека;
3. не е осъждан за умишлено престъпление от общ характер.

(2) Член на комисията не може:

1. да бъде търговец, управител, прокурист, член на управителен или контролен орган на търговско дружество или кооперация, синдик или ликвидатор;
2. да заема друга платена длъжност, освен когато упражнява научна дейност;
3. да бъде член на ръководен орган на политическа партия.

Чл. 43. Времето, през което лицето е работило като член на комисията, се признава за служебен стаж по смисъла на Закона за държавния служител.

Чл. 44. (1) Правомощията на член на комисията се прекратяват предсрочно:

1. по негова молба;
2. при невъзможност да изпълнява задълженията си повече от 6 месеца;
3. при осъждане за умишлено престъпление от общ характер;

4. в случаите на несъвместимост.

(2) При настъпване на основанията по ал. 1 председателят на комисията или неговият заместник прави мотивирано предложение за освобождаване пред Народното събрание или пред президента на Република България.

(3) В едномесечен срок от прекратяване на правомощията по ал. 1 Народното събрание или президентът на Република България избира, съответно назначава, нов член на комисията, който изпълнява мандата на освободения член.

Чл. 45. (1) Председателят на комисията получава основно месечно възнаграждение, равно на три средномесечни заплати на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в общественния сектор, съобразно данни на Националния статистически институт.

(2) Заместник-председателят на комисията получава основно месечно възнаграждение в размер 80 на сто, а членовете - в размер 75 на сто от възнаграждението на председателя на комисията.

Чл. 46. (1) Комисията приема правилник за устройството и дейността си, който се обнародва в "Държавен вестник".

(2) В своята дейност комисията се подпомага от администрация, чиито структура, функции и численост се определят с правилника по ал. 1.

Чл. 47. Комисията за защита от дискриминация:

1. установява нарушения на този или други закони, уреждащи равенство в третирането, извършителя на нарушението и засегнатото лице;

2. постановява предотвратяване и преустановяване на нарушението и възстановяване на първоначалното положение;

3. налага предвидените санкции и прилага мерки за административна принуда;

4. дава задължителни предписания с оглед спазването на този или други закони, уреждащи равенство в третирането;

5. обжалва административните актове, постановени в нарушение на този или други закони, уреждащи равенство в третирането, завежда искове пред съда и встъпва като заинтересувана страна по дела, заведени по този закон или други закони, уреждащи равенство в третирането;

6. прави предложения и препоръки до държавните и общинските органи за преустановяване на дискриминационни практики и за отмяна на техни актове, издадени в нарушение на този или други закони, уреждащи равенство в третирането;

7. поддържа публичен регистър за издадените от нея влезли в сила решения и задължителни предписания;

8. дава становища по проекти на нормативни актове за съответствието им със законодателството за предотвратяване на дискриминацията, както и препоръки за приемане, отменяне, изменение и допълнение на нормативни актове;

9. предоставя независима помощ на жертвите на дискриминация при подаването на жалби за дискриминация;

10. провежда независими проучвания относно дискриминацията;

11. публикува независими доклади и прави препоръки по всички въпроси, свързани с дискриминацията;

12. осъществява други компетенции, предвидени в правилника за устройството и дейността ѝ.

Чл. 48. (1) Комисията разглежда и решава заведените пред нея преписки в заседателни състави, които се определят от председателя на комисията.

(2) Председателят на комисията определя постоянни състави, които се специализират в материята по дискриминация:

1. на етническа и расова основа;

2. на основата на пол;

3. на основата на други признаци по чл. 4, ал. 1.

(3) Случаите на множествена дискриминация се разглеждат от разширен състав от петима членове.

Чл. 49. (1) Председателят на комисията:

1. представлява комисията, организира и ръководи дейността ѝ;

2. сключва трудовите договори и назначава държавните служители в администрацията;

3. изпълнява бюджета на комисията.

(2) Заместник-председателят подпомага председателя на комисията при осъществяване на неговите функции и го замества в негово отсъствие.

Глава четвърта ПРОИЗВОДСТВО ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

Раздел I

Производство пред Комисията за защита от дискриминация

Чл. 50. Производство пред комисията се образува по:

1. жалба на засегнатите лица;
2. инициатива на комисията;
3. сигнали на физически и юридически лица, на държавни и общински органи.

Чл. 51. (1) Жалбата или сигналът до комисията се подават писмено. Когато са написани на чужд език, те се придружават с превод на български език.

(2) Жалбата или сигналът трябва да съдържа:

1. името или наименованието на подателя;
2. адреса или седалището и адреса на управление на подателя;
3. изложение на обстоятелствата, на които се основава жалбата или сигналът;
4. изложение на исканията към комисията;
5. дати и подпис на лицето, което подава жалбата, или на негов представител.

(3) Анонимни жалби и сигнали не се разглеждат от комисията.

Чл. 52. (1) Не се образува производство, а образуваното се прекратява, ако са изтекли три години от извършване на нарушението.

(2) Когато установи, че по същия спор има заведено дело пред съд, комисията не образува или прекратява образуваното пред нея производство.

Чл. 53. (1) За производството пред комисията не се събират държавни такси.

(2) Направените в хода на производството разноски са за сметка на бюджета на комисията.

Чл. 54. След образуването на производство председателят на комисията разпределя преписката на състав, който определя между членовете си докладчик.

Чл. 55. (1) Докладчикът започва процедура по проучване, в която събира писмени доказателства, необходими за пълното и всестранно изясняване на обстоятелствата, като ползва служители и външни експерти.

(2) Всички лица, държавни и местни органи оказват съдействие на комисията в хода на проучването, като са длъжни да предоставят исканите сведения и документи и да дадат необходимите обяснения.

(3) Наличието на търговска, производствена или друга защитена от закон тайна не може да бъде основание за отказ от съдействие.

(4) Когато е налице основание за достъп до класифицирана информация, тя се предоставя по реда на Закона за защита на класифицираната информация.

Чл. 56. (1) При осъществяване на своите правомощия комисията има право:

1. да изисква документи и друга информация, свързана с проучването;
2. да изисква обяснения от проучваните лица по въпроси, свързани с проучването;
3. да разпитва свидетели.

(2) При отказ да се предостави информация, поискана от комисията, или при отказ да се предостави достъп до помещения, както и в други случаи на неосказване на съдействие на комисията, виновните лица носят отговорност по този закон.

Чл. 57. (1) Когато съществува опасност от изгубване или укриване на доказателство или при особено затруднение при неговото събиране, по искане на жалбоподателя доказателството може да бъде събрано принудително от лицата или от помещенията, където се намира.

(2) Принудителното събиране на доказателствата по ал. 1 се извършва с разрешение на съдия от Софийския градски съд по искане на председателя на комисията.

(3) В деня на постъпване на искането съдията се произнася със заповед, която подлежи на незабавно изпълнение.

(4) Събирането на доказателствата се извършва от докладчика по преписката със съдействието на органите на Министерството на вътрешните работи.

(5) При принудителното събиране на доказателства комисията може:

1. да извършва оглед на обекти за целите на проучването;
2. да събира доказателствени средства за целите на проучването.

(6) Веществените доказателства и оригиналите на иззетите документи се връщат на лицата, от които са иззети, след приключване на преписката.

Чл. 58. (1) Събраните документи и получената информация се използват само за целите на проучването.

(2) Членовете на комисията, както и служителите и външните експерти, са длъжни да не разгласяват информацията, представляваща защитена от закона тайна, която им е станала известна при или по повод осъществяването на тяхната дейност.

Чл. 59. (1) Проучването се извършва в срок до 30 дни. При случаи с фактическа и правна сложност срокът може да бъде продължен с разпореждане на председателя на комисията до 30 дни.

(2) След приключване на проучването на страните се дава възможност да се запознаят със събраните по преписката материали.

(3) Ако в хода на проучването бъдат установени данни за извършено престъпление, комисията изпраща преписката на прокуратурата.

Чл. 60. (1) Докладчикът изготвя заключение и представя преписката на председателя на състава, който в 7-дневен срок насрочва заседание.

(2) Призоваването на страните и уведомяването на заинтересуваните лица се извършва по реда на Гражданския процесуален кодекс.

Чл. 61. (1) Заседанията на комисията са открити.

(2) Заседанията се провеждат при закрити врати на основанията и по реда, предвидени в чл. 105, ал. 3 от Гражданския процесуален кодекс.

(3) Членовете на заседателния състав се отстраняват на основанията и по реда, предвидени в глава трета от Гражданския процесуален кодекс.

Чл. 62. (1) В първото заседание докладчикът поканва страните да се помирят. При изразено съгласие от страните докладчикът насрочва заседание за помирително производство.

(2) Когато в помирителното производство бъде постигнато споразумение между страните на основата на равно третиране, комисията го одобрява с решение и прекратява преписката.

(3) Когато споразумението се отнася само за част от спора, производството продължава за частта, за която не е постигнато споразумение.

(4) Одобреното от комисията споразумение подлежи на принудително изпълнение, като комисията упражнява контрол за спазване на споразумението.

Чл. 63. (1) Когато счете, че обстоятелствата по преписката са изяснени, председателят на състава предоставя възможност на страните за становище.

(2) След изясняване на спора от фактическа и правна страна председателят на състава закрива заседанието и съобщава деня за произнасяне на решение.

(3) Решението се произнася не по-късно от 14 дни след провеждане на заседанието.

Чл. 64. (1) Решенията се вземат с обикновено мнозинство от членовете на заседателния състав и се подписват от него.

(2) Член на състава, който не е съгласен с решението на мнозинството, подписва решението с особено мнение, което мотивира.

Чл. 65. С постановеното решение заседателният състав:

1. установява извършеното нарушение;
2. установява нарушителя и засегнатото лице;
3. определя вида и размера на санкцията;
4. прилага принудителни административни мерки;
5. установява, че не е извършено нарушение на закона и оставя жалбата без уважение.

Чл. 66. Решението е писмено и съдържа:

1. наименованието на органа, който го е издал;
2. фактическите и правните основания за издаването му;
3. диспозитивна част, в която се определят видът и размерът на санкцията или принудителната административна мярка, ако такава се налага;
4. пред кой орган и в какъв срок решението може да се обжалва.

Чл. 67. (1) Комисията осъществява контрол върху спазването на принудителните административни мерки.

(2) Лицето, на което е наложена санкция или принудителна административна мярка, е длъжно да предприеме мерки за изпълнение на задължителните предписания и да уведоми писмено за това комисията в определен в решението срок, който не може да бъде по-дълъг от един месец.

(3) В случаите на неизпълнение на задължителните предписания от длъжностни лица комисията изпраща доклад с предложения за предприемане на съответни действия на съответните държавни и общински органи.

(4) Комисията може да изпрати решението на други органи, които имат отношение към извършеното разследване, за сведение и/или за предприемане на съответни действия.

Чл. 68. (1) Решенията на комисията подлежат на обжалване пред Върховния административен съд по реда на Закона за Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването им на заинтересуваните лица.

(2) Жалбата за обявяване нищожност на решението се подава без ограничение във времето.

Чл. 69. Решенията на комисията влизат в сила, когато:

1. не са обжалвани в срок;
2. подадената жалба не е уважена;
3. с решението се потвърждава постигнато от страните споразумение.

Чл. 70. (1) По въпросите, които не са уредени в този раздел, се прилагат разпоредбите на Закона за административното производство.

(2) Глобите и имуществените санкции по влезли в сила решения на комисията се събират по реда на Данъчния процесуален кодекс.

Раздел II

Съдебно производство

Чл. 71. (1) Извън случаите по раздел I, всяко лице, чиито права по този или по други закони, уреждащи равенство в третирането, са нарушени, може да предяви иск пред районния съд, с който да поиска:

1. установяване на нарушението;
2. осъждане на ответника да преустанови нарушението и да възстанови положението преди нарушението, както и да се въздържа в бъдеще от по-нататъшни нарушения;
3. обезщетение за вреди.

(2) Синдикалните организации и техните поделения, както и юридическите лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност, могат да предявят иск от името на лицата, чиито права са нарушени по тяхно искане. Тези организации могат да встъпят и като заинтересувана страна във всяка процес по ал. 1.

(3) В случаите на дискриминация, когато са нарушени правата на множество лица, организациите по ал. 2 могат да предявят и самостоятелен иск. Лицата, чиито права са нарушени, могат да встъпят в процеса като подпомагаща страна по чл. 174 от Гражданския процесуален кодекс.

Чл. 72. (1) Лицата по чл. 71, ал. 1 и 2 могат в едномесечен срок от предявяването на иска да разгласят този факт чрез публикации или по друг, избран от тях писмен начин, като отправят покана към други засегнати лица, към синдикални организации и техни поделения, както и към юридически лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност, да встъпят в производството.

(2) Лицата по ал. 1 могат да встъпят в производството до приключване на устните състезания.

Чл. 73. Всяко лице, чиито права са засегнати от административен акт, издаден в нарушение на този или други закони, уреждащи равенство в третирането, може да го обжалва пред съда по реда на Закона за административното производство, съответно по Закона за Върховния административен съд.

Чл. 74. (1) В случаите по раздел I всяко лице, претърпяло вреди от нарушение на права по този или по други закони, уреждащи равенство в третирането, може да предяви иск за обезщетение по общия ред срещу лицата и/или органите, причинили вредите.

(2) В случаите, когато вредите са причинени на граждани от незаконни актове, действия или бездействия на държавни органи и длъжностни лица, искът за обезщетение се предявява по реда на Закона за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани.

Чл. 75. (1) По въпросите, които не са уредени в този раздел, се прилагат разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс.

(2) За производствата пред съд по този закон не се събират държавни такси, а разноските са за сметка на бюджета на съда.

Глава пета

ПРИНУДИТЕЛНИ АДМИНИСТРАТИВНИ МЕРКИ И АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Раздел I

Принудителни административни мерки

Чл. 76. (1) За предотвратяване или преустановяване на нарушенията по този или по други закони, уреждащи равенство в третирането, както и за предотвратяване или отстраняване на вредните последици от тях, комисията по своя инициатива или по предложение на синдикални организации, на физически или юридически лица може да прилага следните принудителни административни мерки:

1. да дава задължителни предписания на работодателите и длъжностните лица за отстраняване на нарушенията на законодателството за предотвратяване на дискриминация;
2. да спира изпълнението на незаконни решения или нареждания на работодатели, които водят или могат да доведат до дискриминация.

(2) Когато в случаите по ал. 1 по един и същ въпрос е дадено влязло в сила задължително предписание и има влязло в сила решение на съда, които си противоречат, изпълнява се решението на съда.

Чл. 77. Решенията на комисията за прилагане на принудителни административни мерки по този раздел могат да се обжалват по реда на чл. 68. Обжалването не спира изпълнението на принудителната административна мярка, освен ако съдът разпореди друго.

Раздел II

Административнонаказателни разпоредби

Чл. 78. (1) Който извърши дискриминация по смисъла на този закон, се наказва с глоба от 250 до 2000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

(2) Който не предостави в срок поискани от комисията доказателства или информация, или попречи или не предостави достъп до обекти за проверка, се наказва с глоба от 500 до 2000 лв.

Чл. 79. Редовно призван свидетел, който не се яви по неуважителни причини пред комисията, за да даде свидетелски показания, се наказва с глоба от 40 до 100 лв.

Чл. 80. (1) Който не изпълни задължение, произтичащо от този закон, се наказва с глоба от 250 до 2000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

(2) Когато нарушението е извършено при осъществяване дейността на юридическо лице, на него му се налага имуществена санкция в размер от 250 до 2500 лв.

(3) За допускане извършването на нарушение по ал. 1 ръководителят на юридическо лице - работодател, се наказва с глоба от 200 до 2000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

Чл. 81. Когато нарушенията по чл. 78 - 80 са извършени повторно, се налага глоба, съответно имуществена санкция, в двоен размер на първоначално наложената.

Чл. 82. (1) Който не изпълни решение на комисията или на съда, постановено по този закон, се наказва с глоба от 2000 до 10 000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

(2) Ако след изтичане на три месеца от влизане в сила на наказателното постановление по ал. 1 нарушението продължава, налага се глоба от 5000 до 20 000 лв.

Чл. 83. Събраните суми от наложени глоби и имуществени санкции по реда на този раздел се внасят в републиканския бюджет.

Чл. 84. (1) Актовете за установяване на нарушенията се съставят от определени от председателя на комисията членове на комисията.

(2) Наказанията се налагат с решение на Комисията за защита от дискриминация, които могат да се обжалват по реда на Закона за Върховния административен съд. Обжалването спира изпълнението на оспореното решение.

(3) За неуредените в този раздел въпроси се прилага Законът за административните нарушения и наказания.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "Тормоз" е всяко нежелано поведение на основата на признаците по чл. 4, ал. 1, изразено физически, словесно или по друг начин, което има за цел или резултат накърняване достойнството на лицето и създаване на враждебна, обидна или застрашителна среда.

2. "Сексуален тормоз" е всяко нежелано поведение от сексуално естество, изразено физически, словесно или по друг начин, с което се накърняват достойнството и честта и се създава враждебна, обидна, унижителна или застрашителна среда и, в частност, когато отказът да се приеме подобно поведение или принудата към него може да повлияе на вземането на решения, засягащи лицето.

3. "Преследване" е:

а) по-неблагоприятно третиране на лице, което е предприело или се предполага, че е предприело или ще предприеме действие за защита от дискриминация;

б) по-неблагоприятно третиране на лице, когато свързано с него лице е предприело или се предполага, че е предприело или ще предприеме действия за защита от дискриминация;

в) по-неблагоприятно третиране на лице, отказало да дискриминира.

4. "Действията за защита от дискриминация" могат да включват: подаване на жалба или сигнал, предявяване на иск или свидетелстване в производство за защита от дискриминация.

5. "Подбуждане към дискриминация" е пряко и умишлено насърчаване, даване на указание, оказване на натиск или склоняване към извършване на дискриминация, когато подбуждащият е в състояние да повлияе на подбуждания.

6. "Расова сегрегация" е издаването на акт, извършването на действие или бездействие, което води до принудително разделяне, обособяване или отделяне на лице на основата на неговата раса, етническа принадлежност или цвят на кожата.

7. "Неблагоприятно третиране" е всеки акт, действие или бездействие, което пряко или непряко засяга права или законни интереси.

8. "На основата на признаците по чл. 4, ал. 1" означава на основата на действителното, настояще или минало, или предполагаемо наличие на един или повече от тези признаци у дискриминираното лице или у лице, с което то е свързано, или се предполага, че е свързано, когато тази връзка е причина за дискриминацията.

9. "Свързани лица" са: съпрузите, роднините по права линия - без ограничения, по съребрена линия - до четвърта степен включително, и роднините по сватовство - до трета степен включително; настойникът и попечителят; поднастойният и подопечният; живеещите на съпругески начала; работодател и работник; лицата, едното от които участва в управлението на дружеството на другото; съдружниците; лица, които поради други обстоятелства могат да се смятат пряко или косвено зависими от пострадалия и тази връзка е причина за дискриминация; лица, от които пряко или косвено пострадалият може да е зависим и тази връзка е причина за дискриминация; лица, придружаващи пострадалия към момента на извършване на акт на дискриминация, когато тази връзка е причина за дискриминацията.

10. "Сексуална ориентация" означава хетеросексуална, хомосексуална или бисексуална ориентация.

11. "Множествена дискриминация" е дискриминация на основата на повече от един от признаците по чл. 4, ал. 1.

12. "Повторно нарушение" е нарушението, извършено в едногодишен срок от влизане в сила на решението, с което нарушителят е наказан за нарушение от същия вид.

13. "Семейно положение" означава брачен статус или фактическо съжителство и полагане на грижи за зависим поради възраст или увреждане низходящ, възходящ или роднина по съребрена линия до трета степен.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. В тримесечен срок от влизането в сила на закона Народното събрание избира, а президентът назначава своята квота от членовете на комисията.

§ 3. В тримесечен срок от определянето на състава по § 2 комисията приема правилника за устройството и дейността си по чл. 46, ал. 1.

§ 4. Този закон отменя:

1. параграф 1, т. 7 от допълнителните разпоредби на Кодекса на труда (обн., ДВ, бр. 26 и 27 от 1986 г.; изм. и доп., бр. 6 от 1988 г., бр. 21, 30 и 94 от 1990 г., бр. 27, 32 и 104 от 1991 г., бр. 23, 26, 88 и 100 от 1992 г., бр. 69 от 1995 г. - Решение № 12 на Конституционния съд от 1995 г.; изм., бр. 87 от 1995 г., бр. 2, 12 и 28 от 1996 г., бр. 124 от 1997 г., бр. 22 от 1998 г., бр. 52 от 1998 г. - Решение № 11 на Конституционния съд от 1998 г.; изм., бр. 56, 83, 108 и 133 от 1998 г., бр. 51, 67 и 110 от 1999 г., бр. 25 от 2001 г., бр. 1, 105 и 120 от 2002 г., бр. 18 от 2003 г.);

2. член 5а, ал. 3 от Закона за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите (обн., ДВ, бр. 112 от 1995 г.; доп., бр. 110 от 1996 г.; изм., бр. 123 от 1997 г., бр. 140 от 1998 г. - Решение № 31 на Конституционния съд от 1998 г.; изм., бр. 153 от 1998 г., бр. 31 от 2001 г., бр. 75 и 120 от 2002 г.);

3. параграф 1, т. 19 и 20 от допълнителната разпоредба на Закона за насърчаване на заестостта (обн., ДВ, бр. 112 от 2001 г.; изм., бр. 54 и 120 от 2002 г., бр. 26 от 2003 г.).

§ 5. В чл. 20, ал. 2 от Закона за народната просвета (обн., ДВ, бр. 86 от 1991 г.; изм., бр. 90 от 1996 г., бр. 36, 124 и 153 от 1998 г., бр. 67 и 68 от 1999 г., бр. 90 и 95 от 2002 г., бр. 29 и 71 от 2003 г.) накрая се добавя "по специализирана методика за усвояване на български език".

§ 6. Член 88 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (обн., ДВ, бр. 112 от 1995 г.; изм., бр. 67 от 1996 г., бр. 122 от 1997 г., бр. 70, 93, 152 и 153 от 1998 г., бр. 12, 67 и 69 от 1999 г., бр. 49 и 64 от 2000 г., бр. 25 от 2001 г., бр. 1, 40, 45 и 119 от 2002 г., бр. 50 от 2003 г.) се отменя.

§ 7. В срок три месеца от влизането в сила на закона министърът на труда и социалната политика и министърът на отбраната издават наредбите по чл. 7, ал. 2.

§ 8. Законът влиза в сила от 1 януари 2004 г.

Законът е приет от 39-то Народно събрание на 16 септември 2003 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ЗАКОН ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

Обн. ДВ, бр. 56 от 19.05.1998 г., изм. бр. 45 от 30.04.2002 г., кн. 6/98 г., стр. 186 т. 11, р. 2, № 460

Глава първа ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 1. (1) Този закон урежда обществените отношения, свързани със социалното подпомагане на гражданите в Република България.

(2) Законът цели да подпомогне гражданите, които без помощта на друго не могат да посрещнат свои основни жизнени потребности, както и да укрепва и да развива обществената солидарност в трудни житейски състояния.

(3) Социалното подпомагане се извършва по начин, който да запазва човешкото достойнство на гражданите.

Чл. 2. (1) Българските граждани и бежанците, законно пребиваващи в Република България, са длъжни да полагат грижи за задоволяване на основните си жизнени потребности.

(2) Социалното подпомагане се изразява в предоставяне на помощи в пари и/или в натура и оказване на услуги за задоволяване на основни жизнени потребности на гражданите, когато това е невъзможно чрез труда им и притежаваното от тях имущество.

(3) Право на социално подпомагане имат българските граждани, семейства и съжителстващи лица, които поради здравни, възрастови, социални и други независещи от тях причини не могат сами или с помощта на задължените по закон да ги издържат лица да осигуряват задоволяване на основните си жизнени потребности.

(4) От правото по ал. 3 се ползват и бежанците, законно пребиваващи в Република България, ако това е предвидено в закон или в международен договор, по който Република България е страна.

(5) Получаването на месечни социални помощи се обвързва с полагането на общественополезен труд, освен в случаите на майчинство или когато възрастта и/или здравословното състояние на лицето не позволяват това.

(6) Социалното подпомагане продължава, докато са налице основанията по ал. 3.

Чл. 3. При осъществяване на социалното подпомагане не се допускат дискриминация, привилегии или ограничения, основани на раса, народност, политическа или етническа принадлежност, произход, пол, възраст, религиозни убеждения и обществено положение.

Глава втора УПРАВЛЕНИЕ НА СОЦИАЛНОТО ПОДПОМАГАНЕ

Чл. 4. (1) Държавната политика в социалното подпомагане се определя от Министерския съвет.

(2) Специализиран орган на Министерския съвет за ръководство, координиране и контрол в областта на социалното подпомагане е Министерството на труда и социалната политика.

(3) Дейностите по социалната политика се осъществяват от Министерството на труда и социалната политика в сътрудничество с общините и нестопанските организации с благотворителна и друга хуманна цел.

(4) За осъществяване на сътрудничеството по ал. 3 се създава Съвет за социално подпомагане, който е обществен консултативен орган към Министерството на труда и социалната политика. В него участват представители на Министерството на труда и социалната политика, Министерството на финансите, Министерството на здравеопазването, Министерството на образованието и науката, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Националното сдружение на общините в Република България, представители на представените на национално равнище организации на работодателите и на работниците и служителите, както и на представители на нестопански организации с благотворителна и друга хуманна цел, работещи в сферата на социалното подпомагане.

(5) Устройството и дейността на Съвета за социално подпомагане се регламентират с наредба на министъра на труда и социалната политика.

Чл. 5. (1) Специализиран орган на Министерството на труда и социалната политика в областта на социалното подпомагане е Националната служба за социално подпомагане.

(2) Националната служба за социално подпомагане е юридическо лице със седалище София със самостоятелен бюджет. Издръжката на Националната служба за социално подпомагане и на областните служби за социално подпомагане е за сметка на републиканския бюджет.

(3) Ръководителят на Националната служба за социално подпомагане се назначава от министъра на труда и социалната политика.

Чл. 6. (1) Националната служба за социално подпомагане:

1. подготвя и предлага на компетентните органи проекти на нормативни актове по социално подпомагане;

2. ръководи и контролира дейността на областните и общинските служби за социално подпомагане;

3. разработва и утвърждава нормативи за дейността по социално подпомагане;

4. разрешава откриване и закриване на заведения за социални услуги;

5. предоставя лицензии за извършване на социални услуги;

6. разработва програми и организира квалификацията и обучението на кадри от системата за социално подпомагане;

7. изготвя обобщени годишни отчети и анализи за дейността по социално подпомагане в страната, които предоставя на Съвета за социално подпомагане.

(2) Условието и редът за даване на лицензия по ал. 1, т. 5 се определят с правилника за прилагане на този закон.

Чл. 7. (1) Към Националната служба за социално подпомагане се създават областни служби за социално подпомагане.

(2) Ръководителите на областните служби за социално подпомагане се назначават от ръководителя на Националната служба за социално подпомагане.

Чл. 8. Областните служби за социално подпомагане:

1. осъществяват методическо ръководство и контрол върху дейността на общинските служби за социално подпомагане;

2. изготвят предложения до Националната служба за социално подпомагане за откриване и за закриване на заведения за социални услуги;

3. предоставят на Националната служба за социално подпомагане информация за своята дейност и за дейността на общинските служби.

Чл. 9. (1) Специализиран орган за социално подпомагане в общината е общинската служба за социално подпомагане. Тя е юридическо лице на издръжка от бюджета на общината.

(2) В общините с районно деление се създават служби за социално подпомагане със статут на общински.

(3) В структурата на общинската служба за социално подпомагане се включват и заведенията за предоставяне на социални услуги на територията на общината. Ръководителите им се назначават от ръководителя на общинската служба за социално подпомагане и са на негово подчинение.

(4) Ръководителят на общинската служба за социално подпомагане се назначава от ръководителя на Националната служба за социално подпомагане по предложение на ръководителя на областната служба, съгласувано с кмета на общината.

(5) Към общинската служба за социално подпомагане се създава извънбюджетна сметка, в която постъпват месечните такси от лицата, ползващи социални услуги. Постъпилите такси се разходват за издръжката на съответните социални заведения.

Чл. 10. (1) Общинската служба за социално подпомагане:

1. издирва и регистрира нуждаещите се от помощ и социални услуги лица и семейства;

2. проверява истинността на обстоятелствата, декларирани от лицата и семействата, подали молби за социално подпомагане;

3. анализира и обобщава потребностите от социално подпомагане;

4. осъществява социалното подпомагане на територията на общината;

5. консултира и работи индивидуално с всеки нуждаещ се с цел неговата социална адаптация и интеграция.

(2) Общинската служба за социално подпомагане работи в сътрудничество с нестопанските организации с благотворителна и друга хуманна цел, физически и юридически лица и насърчава дейността им в областта на социалното подпомагане.

Глава трета **СОЦИАЛНИ ПОМОЩИ**

Чл. 11. Социалните помощи са средства в пари и/или в натура от държавния или общинския бюджет, както и от фонд "Социално подпомагане", които допълват или заместват собствените доходи до основните жизнени потребности или задоволяват инцидентно възникнали потребности на подпомаганите лица и семейства.

Чл. 12. (1) Социалните помощи са:

1. месечни;
2. целеви;
3. еднократни.

(2) Условието и редът за предоставянето на социалните помощи и прекратяването им се уреждат с правилника за прилагане на този закон.

Чл. 13. (1) Социална помощ се отпуска от ръководителя на общинската служба за социално подпомагане с писмено решение въз основа на подадена молба от нуждаещия се.

(2) Социална помощ се отпуска след преценка на:

1. доходите на лицето или семейството;
2. имущественото състояние;
3. семейното положение;
4. здравословното състояние;
5. трудовата заетост;
6. възрастта.

(3) Решението на ръководителя на общинската служба за социално подпомагане се обжалва пред ръководителя на областната служба за социално подпомагане. Решението на областната служба се обжалва по реда на Закона за административното производство.

Чл. 14. (1) Социалните помощи се освобождават от данъци и такси.

(2) Правото на социална помощ е лично. Отказът от това право, както и прехвърлянето му са недействителни.

(3) От парични социални помощи не могат да се правят удръжки, освен за:

1. надвзети средства за социално подпомагане в резултат на счетоводно-техническа грешка;
2. запори за вземания за издръжка на деца.

(4) Недобросъвестно получени средства за социално подпомагане се възстановяват с лихвата и по реда за събиране на държавните вземания.

Чл. 15. Лицата, подпомагани по реда на този закон, са длъжни да уведомяват писмено общинската служба за социално подпомагане за всички промени на обстоятелствата, посочени в чл. 13, ал. 2, в срок не по-късно от един месец от настъпването им.

Глава четвърта **СОЦИАЛНИ УСЛУГИ**

Чл. 16. Социалните услуги са дейности за подпомагане на лица и семейства, които са затруднени или не могат да задоволят свои основни жизнени потребности.

Чл. 17. (1) Социалните услуги се извършват срещу заплащане на такси от лицата, които ги ползват, съгласно Закона за местните данъци и такси или по договаряне.

(2) Таксите по ал. 1 се заплащат, както следва:

1. напълно от лицата;
2. частично от лицата и от общинската служба за социално подпомагане;
3. напълно от общинската служба за социално подпомагане.

(3) Социалните услуги се извършват във или извън обичайната домашна среда.

Чл. 18. (1) Социалните услуги се извършват от държавата и общините, от юридически и физически лица.

(2) В случаите, когато организации с нестопанска цел извършват услуги, и приходите, получени на основание чл. 17, превишават разходите съгласно годишния им счетоводен отчет, разликата се превежда във фонд "Социално подпомагане".

Чл. 19. Условието и редът за извършване на социални услуги се определят с наредба на министъра на труда и социалната политика.

Глава пета **СОЦИАЛНИ РАБОТНИЦИ**

Чл. 20. Изискванията за професионалните и личностните качества на социалните работници при назначаването и длъжностното им израстване се определят с наредба на министъра на труда и социалната политика.

Глава шеста **ОРГАНИЗАЦИИ С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ**

Чл. 21. Организации с нестопанска цел могат да извършват всички дейности в областта на социалните услуги при спазване на този закон и подзаконовите нормативни актове.

Чл. 22. При осъществяване на дейност в областта на социалните услуги лицензираните организации с нестопанска цел могат да кандидатстват за средства от фонд "Социално подпомагане" след защита на проект.

Чл. 23. Организацията с нестопанска цел, ползвали средства от фонд "Социално подпомагане", ежегодно представят в Националната служба за социално подпомагане обобщен доклад и финансов отчет за своята работа в областта на социалните услуги.

Глава седма **ФИНАНСИРАНЕ**

Чл. 24. Финансирането на социалното подпомагане се осъществява за сметка на:

1. средства от общинските бюджети;
2. субсидия от републиканския бюджет;
3. приходи от извършване на социални услуги срещу заплащане;
4. средства от фонд "Социално подпомагане";
5. средства по национални и международни програми за социално подпомагане;
6. дарения от местни и чуждестранни физически и юридически лица;
7. други.

Чл. 25. (1) Към Министерството на труда и социалната политика се създава фонд "Социално подпомагане".

(2) Средствата по фонд "Социално подпомагане" се набират и се разходват като извънбюджетни средства.

Чл. 26. Средствата по фонд "Социално подпомагане" се набират от:

1. целева субсидия от републиканския бюджет в размер, определян ежегодно със Закона за държавния бюджет на Република България;
2. дарения и завещания от местни и чуждестранни физически или юридически лица;
3. такси от издадени лицензии за извършване на социални услуги;
4. приходи от организирани извънредни и специализирани тиражи на лотарии и на спортния тотализатор;
5. лихви по депозити на свободни парични средства по фонда;
6. приходи от глоби за нарушения по този закон;
7. възстановени недобросъвестно и неправомерно получени средства по фонда и лихвите по тях;
8. приходи от други източници.

Чл. 27. (1) Средствата по фонд "Социално подпомагане" се разходват за:

1. целеви социални програми и помощи, включително за енергийни и други социални потребности;

2. социални услуги, извършвани от общините, както и от лицензирани за това юридически и физически лица и организации с нестопанска цел;
3. изследвания и разработване на нормативна база в сферата на социалното подпомагане - не повече от 2 на сто от годишния обем на фонда;
4. квалификация и обучение на работещите в системата на националната служба, областните и общинските служби за социално подпомагане;
5. изграждане на нови и реконструкция и модернизация на съществуващите социални заведения;
6. информация и популяризиране на дейността по социално подпомагане - не повече от 1 на сто от годишния обем на фонда;
7. издръжка на дейността на фонда - не повече от 5 на сто от набраните средства.

(2) Остатъкът по сметката на фонд "Социално подпомагане" преминава като наличност за следващата бюджетна година и се използва по предназначение.

Чл. 28. (1) Орган за управление на фонд "Социално подпомагане" е управителният съвет, който се състои от управител, подуправител и трима членове.

(2) Управителят и подуправителят на фонда се назначават от министъра на труда и социалната политика, а членовете се предлагат от Съвета за социално подпомагане.

Чл. 29. Управителният съвет на фонд "Социално подпомагане":

1. разработва правилник за своята дейност;
2. разработва и съгласува със Съвета за социално подпомагане годишната план-сметка на фонда;
3. предлага план-сметката на фонда за утвърждаване от министъра на труда и социалната политика след съгласуване с министъра на финансите;
4. съставя годишния счетоводен отчет съгласно изискванията на Закона за счетоводството;
5. изготвя годишния доклад за дейността на фонда.

Чл. 30. Министърът на труда и социалната политика утвърждава правилника за дейността на управителния съвет на фонд "Социално подпомагане".

Глава осма

КОНТРОЛ И АДМИНИСТРАТИВНОАКАЗАТЕЛНА ОТГОВОРНОСТ

Чл. 31. (1) Министерството на труда и социалната политика упражнява цялостен контрол по спазването на този закон и на другите нормативни актове в областта на социалното подпомагане.

(2) Специализиран орган за контрол по социалното подпомагане е инспекторатът към Националната служба за социално подпомагане.

(3) Устройството и дейността на инспектората се определят от министъра на труда и социалната политика.

Чл. 32. (1) При изпълнение на контролните си функции инспекторите имат право:

1. да посещават без ограничение органите за социално подпомагане и местата, където се извършват дейности по социално подпомагане;
2. да изискват обяснения и предоставяне на документи, справки и сведения;
3. да получават пряко от подпомаганите лица необходимата информация.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 45 от 2002 г.) Инспекторите са длъжни да спазват нормативните изисквания за защита на класифицираната информация, станала им известна при или по повод на извършваните проверки, както и да зачитат честта и достойнството на подпомаганите лица.

(3) При установяване на закононарушения, които съдържат данни за извършено престъпление, инспекторатът уведомява незабавно органите на прокуратурата.

Чл. 33. Държавните органи и съответните длъжностни лица са задължени да предоставят информация и да оказват съдействие на инспекторите при изпълнение на техните функции.

Чл. 34. (1) За предотвратяване или преустановяване нарушенията на законодателството по социалното подпомагане инспекторатът и неговите органи могат да налагат следните принудителни административни мерки:

1. дават задължителни предписания за отстраняване на допуснати нарушения;
2. спират изпълнението на неправомерни решения на органите за социално подпомагане;
3. вписват данни в регистъра на лицензираните организации с нестопанска цел за извършени нарушения.

(2) Принудителните административни мерки по ал. 1 могат да се обжалват по реда на Закона за административното производство.

Чл. 35. В общините се създават обществени съвети с решение на общинския съвет, които оказват съдействие и помощ при извършване на дейностите по социално подпомагане и упражняват обществен контрол върху тяхното осъществяване.

Чл. 36. (1) Длъжностно лице, което виновно нарушава законодателството по социално подпомагане, носи административнонаказателна отговорност, независимо от дисциплинарната и имуществената отговорност за същото деяние.

(2) Наказанието по ал. 1 е глоба в размер 250 лв., а за повторно нарушение - 500 лв.

(3) Наказанието по ал. 2 се налага и на лица, които не изпълняват задължителните предписания по чл. 34, ал. 1, т. 1.

Чл. 37. (1) Нарушението се установява с акт, съставен от инспектор.

(2) Наказателното постановление се издава от министъра на труда и социалната политика или от упълномощено от него длъжностно лице.

(3) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

(4) Събраните суми от наложени глоби се внасят във фонд "Социално подпомагане". До 10 на сто от тези средства се разходват за стимулиране на работещите в инспектората при условия и по ред, определени от министъра на труда и социалната политика, съгласувано с министъра на финансите.

Чл. 38. Лицата, получили социална помощ въз основа на декларирани неверни данни и обстоятелства по смисъла на чл. 13 и 15, освен наказателната и гражданската отговорност, която носят, се лишават от правото да кандидатстват за социално подпомагане за срок от една година.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "Основни жизнени потребности" са достатъчно храна, облекло и жилище, съобразно социално-икономическото развитие на страната.

2. "Съжителстващи лица" са съвместно живеещите в едно жилище със или без родствена връзка, регистрирани на един адрес.

3. "Социални работници" са служителите на националната, на областните и на общинските служби за социално подпомагане.

4. "Заведения за социални услуги" са заведенията за подпомагане на деца и лица и имат за цел да осигурят материално и/или медико-педагогическо обслужване.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Този закон отменя Указа за общественото подпомагане (обн., Изв., бр. 77 от 1951 г.; изм. и доп., бр. 69 от 1956 г., бр. 65 от 1957 г.; ДВ, бр. 51 от 1984 г.).

§ 3. Министерският съвет издава правилник за прилагането на закона.

§ 4. Изпълнението на закона се възлага на министъра на труда и социалната политика.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за деноминация на лева

(ДВ, бр. 20 от 1999 г., доп., бр. 65 от 1999 г., в сила от 5.07.1999 г.)

.....
§ 4. (1) (Доп. - ДВ, бр. 65 от 1999 г.) С влизането в сила на закона всички числа в стари левове, посочени в законите, влезли в сила преди 5 юли 1999 г., се заменят с намалени 1000 пъти числа в нови левове. Замяната на всички числа в стари левове с намалени 1000 пъти числа в нови левове се прилага и за всички закони, приети преди 5 юли 1999 г., които са влезли или ще влязат в сила след 5 юли 1999 г.

(2) Органите, приели или издали подзаконовни нормативни актове, влезли в сила преди 5 юли 1999 г. и в които има числа в левове, да направят произтичащите от този закон изменения в тях така, че измененията да се прилагат от датата на влизането в сила на закона.

.....
§ 7. Законът влиза в сила от 5 юли 1999 г.

ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

Приет с ПМС № 243 от 5.11.1998 г., обн., ДВ, бр. 133 от 11.11.1998 г., в сила от 1.11.1998 г., изм., бр. 38 от 23.04.1999 г., изм. и доп., бр. 42 от 5.05.1999 г., в сила от 1.05.1999 г., доп., бр. 112 от 23.12.1999 г., в сила от 1.01.2000 г., изм., бр. 30 от 11.04.2000 г., в сила от 1.04.2000 г., бр. 48 от 13.06.2000 г., доп., бр. 98 от 1.12.2000 г., в сила от 1.11.2000 г., попр., бр. 100 от 8.12.2000 г., изм., бр. 19 от 2.03.2001 г., изм. и доп., бр. 97 от 13.11.2001 г., в сила от 1.11.2001 г., бр. 26 от 12.03.2002 г., в сила от 1.03.2002 г., доп., бр. 46 от 7.05.2002 г., изм., бр. 81 от 23.08.2002 г., изм. и доп., бр. 118 от 20.12.2002 г., в сила от 1.01.2003 г., бр. 40 от 29.04.2003 г., в сила от 1.05.2003 г. кн. 12/98 г., стр. 380; кн. 5/99 г., стр. 282; кн. 6/99 г., стр. 126; кн. 5/2000 г., стр. 390; кн. 12/2001 г., стр. 372; кн. 4/2002 г., стр. 209; кн. 6/2002 г., стр. 232; кн. 9/2002 г., стр. 300; кн. 1/2003 г., стр. 563; кн. 5/2003 г., стр. 492
т. 11, р. 2, № 461

Глава първа

(Загл. отм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.)

Чл. 1 - 7. (Отм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.).

Глава втора

СОЦИАЛНИ ПОМОЩИ

Чл. 8. (Изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г., бр. 40 от 2003 г.) Социалните помощи се отпускат на лица и семейства по постоянен адрес, на който се извършва и социалната анкета.

Чл. 9. (1) Право на месечна помощ имат лица или семейства, чийто доход за предходния месец е по-нисък от определен диференциран минимален доход.

(2) Основа за определяне на диференцирания минимален доход е гарантираният минимален доход, чийто месечен размер се определя с акт на Министерския съвет.

(3) Диференцираният минимален доход за отделните лица се определя, като гарантираният минимален доход се коригира със следните коефициенти:

1. за лице, живеещо само - 1,0;
2. (отм. - ДВ, бр. 118 от 2002 г.);
3. (изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) за инвалид с трайно намалена работоспособност 50 на сто или над 50 на сто - 1,2;
4. за дете сирак - 1,2;
5. за самотен родител с дете или с деца до 16-годишна възраст, а ако учат - до 18-годишна възраст - 1,2;
6. за всеки един от съвместно живеещи съпрузи - 0,9;
7. за ненавършило пълнолетие дете в семейството - 0,9, а ако не учи и е от 7- до 16-годишна възраст - 0,5;
8. (изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) за дете с трайно увреждане - 1,2;
9. за лице, съжителстващо с друго лице (лица) или семейство - 0,9;
10. (нова - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) за самотен родител с дете от 16- до 18-годишна възраст, което не учи - 1,0;
11. (нова - ДВ, бр. 46 от 2002 г.) за бременни жени 45 дни преди раждане - 1,2;
12. (нова - ДВ, бр. 46 от 2002 г.) за родител, полагащ грижи за дете до 3-годишна възраст - 1,2;
13. (нова - ДВ, бр. 118 от 2002 г.) за лице на възраст от 65 до 75 години, живеещо само - 1,7;
14. (нова - ДВ, бр. 118 от 2002 г.) за лице на възраст над 70 години - 1,2;
15. (нова - ДВ, бр. 118 от 2002 г.) за лице на възраст над 75 години, живеещо само - 2,0;
16. (нова - ДВ, бр. 118 от 2002 г.) за инвалид с трайно намалена работоспособност 70 и над 70 на сто - 1,5;
17. (нова - ДВ, бр. 118 от 2002 г.) за самотен родител, полагащ грижи за дете до 3-годишна възраст - 1,5.

(4) При наличие на повече от едно основание за определяне на коефициент по ал. 3 се прилага коефициентът с по-висок размер.

(5) Размерът на месечната помощ се определя като разлика между диференцирания минимален доход или сумата от диференцираните минимални доходи и доходите на лицата или семействата от предходния месец.

Чл. 10. (1) Месечната помощ се отпуска, ако лицата или семействата отговарят и на следните допълнителни условия:

1. обитаваното от тях собствено жилище да е единствено и да не е по-голямо от:

а) за едно лице - едностайно;

б) за двучленно и тричленно семейство - двустайно;

в) за четиричленно семейство - тристайно;

г) за петчленно и по-голямо семейство - четиристайно;

д) за всяко съжителстващо лице - една стая;

2. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) да не са регистрирани като еднолични търговци и да не са собственици на капитала на търговско дружество;

3. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) да нямат вземания, влогове, дялови участия и ценни книжа, чиято обща стойност за отделното лице или за всеки един от членовете на семейството да надхвърля 500 лв., с изключение на боновете или акциите от масовата приватизация;

4. да не притежават движима и недвижима собственост, която може да бъде източник на доходи, с изключение на вещите, които служат за обичайно потребление на лицето или семейството;

5. да не са сключвали договор за предоставяне на собственост срещу задължение за издръжка и/или гледане; това изискване не се прилага в случаите, когато поелите задължения за издръжка и/или гледане са учащи се, безработни, в нетрудоспособна възраст или инвалиди;

6. (доп. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) да не са прехвърляли жилищен или вилен имот и/или идеални части от тях срещу заплащане през последните 5 години;

ба. (нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) да не са прехвърляли чрез договор за дарение собствеността върху жилищен или вилен имот и/или идеални части от тях през последните 5 години;

7. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) безработните лица да са регистрирани в дирекциите "Бюра по труда" най-малко 6 месеца преди подаване на молбата за социална помощ и да не са отказвали предлаганата им работа и включването им в курсове за квалификация и преквалификация, организирани от дирекциите "Бюра по труда".

(2) (Изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) Изискванията по ал. 1, т. 1 не се отнасят за обитателите на собствени жилища, в които живее лице с трайно намалена работоспособност 50 на сто или над 50 на сто или тежко болен член на семейството, както и когато жилищата не могат да бъдат източник на допълнителни доходи поради невъзможност за отдаване под наем, лошо техническо състояние, здравни, хигиенни, социални и други подобни причини.

(3) Не се изисква регистрация по ал. 1, т. 7 в дирекциите "Бюра по труда" за отпускане на месечни помощи на:

1. родител, полагащ грижи за дете до 3-годишна възраст;

2. (изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) инвалид с трайно намалена работоспособност 50 на сто или над 50 на сто;

3. лице, полагащо грижи за тежко болен член на семейството или за съжителстващо с него тежко болно лице;

4. (изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) лица с психически заболявания, удостоверени от съответните специализирани лечебни заведения;

5. (изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) лица над 18-годишна възраст, които се обучават в дневна форма на обучение в училищата от системата на народната просвета и в средните специални училища;

6. (нова - ДВ, бр. 46 от 2002 г.) бременни жени след третия месец на бременността.

(4) Срокът по ал. 1, т. 7 не се отнася за лицата, които са се регистрирали в дирекциите "Бюра по труда" в едномесечен срок от:

1. изтичането на срока за отглеждане на дете до 3-годишна възраст;

2. навършването на 16-годишна възраст, ако не учат;

3. уволнението от наборна военна служба;

4. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) приключването на работа по програми за заетост или на сезонна работа;

5. освобождаването от местата за изтърпяване на наказанието "лишаване от свобода";

6. (доп. - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) завършването на социално учебно-професионално заведение или специални училища;

7. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) получаването на разрешение за постоянно пребиваване в Република България, предоставянето на право на убежище, статут на бежанец или хуманитарен статут;

8. (нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) изтичането на срока на експертното решение на териториалната експертна лекарска комисия (ТЕЛК), Националната експертна лекарска комисия (НЕЛК) или районната експертна лекарска консултативна комисия (РЕЛКК), с което е определена 50 и над 50 на сто намалена работоспособност;

9. (нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) отпадането на условията по ал. 3, т. 3.

Чл. 11. Месечна помощ по чл. 9 нямат право да получават:

1. (изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г., доп., бр. 40 от 2003 г.) пълнолетните лица до 30-годишна възраст, съжителстващи с родителите си, на които доходите на член от семейството надвишават трикратния размер на гарантирания минимален доход, освен в случаите, когато тези лица и/или техните родители са инвалиди с трайно намалена работоспособност 50 на сто или над 50 на сто;

2. лицата, чиито близки са задължени по закон да ги издържат;

3. (изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) лицата, настанени за повече от 30 дни в лечебни, социални, учебни и военни заведения;

4. (доп. - ДВ, бр. 46 от 2002 г.) учащите се в редовна, задочна и вечерна форма на обучение във висшите училища, както и учениците от частните училища, с изключение на учащите се - инвалиди, бременните жени и майките, полагащи грижи за дете до 3-годишна възраст, учащи се в редовна, задочна и вечерна форма на обучение във висшите училища;

5. (изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) лица, санкционирани по установения ред за укрити доходи, за което има влязъл в сила акт и ако от влизането му в сила не е изтекъл срок 3 години;

6. (изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г., бр. 40 от 2003 г.) лица, които са отказали оземляване или обработване на предоставената им от държавния или общинския поземлен фонд земя за съответната година, с изключение на лицата с намалена работоспособност, установена от лекарска консултативна комисия (ЛКК) или от ТЕЛК;

7. лица, пътували зад граница на собствени разноски през последните 12 месеца, с изключение на случаите за лечение на заболяване или във връзка със смърт на член на семейството.

Чл. 12. (1) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) Безработните лица, които не са включени в програми за заетост по чл. 126, ал. 1 от Закона за социално подпомагане, получават месечна помощ, при условие че не са отказали да участват в организирани от общинската администрация програми за предоставяне на социални услуги, екологични програми и програми за благоустрояване и хигиенизиране на населените места за не по-малко от 5 дни.

(2) Лицата по ал. 1, отказали да участват в организирани от общините програми, се лишават от месечна помощ за месеца, за който е направен отказът.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г., доп., бр. 46 от 2002 г., изм., бр. 40 от 2003 г.) Изискванията по ал. 1 и лишаването от месечна помощ по ал. 2 не се прилагат по отношение на:

1. лицата, полагащи грижи за деца до 3-годишна възраст:

а) майка или баща (осиновителка, осиновител);

б) родител, който отглежда сам детето си;

в) настойници;

2. бременни жени след третия месец на бременността им;

3. лицата с трайни увреждания или с установена временна неработоспособност за повече от 20 дни в месеца;

4. лицата, полагащи грижи за болен член на семейството или за болен роднина по възходяща и низходяща линия до втора степен;

5. лицата, полагащи грижи за член на семейството или за роднини по възходяща и низходяща линия до втора степен, които са с трайно увреждане и се нуждаят постоянно от чужда помощ;

6. лицата с тежки психични заболявания, установени от компетентните органи.

Чл. 13. (Отм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г.).

Чл. 14. (1) (Изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) Право на месечна целева помощ за заплащане на наем на общински жилища ползват лицата, ако настанителната заповед е на тяхно име и чийто доход от предходния месец е до 150 на сто от диференцирания минимален доход, ако са:

1. сираци до 25-годишна възраст, завършили социални учебно- професионални заведения;

2. самотни стари хора над 70-годишна възраст;
3. (изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) самотни инвалиди със 71 на сто или над 71 на сто намалена работоспособност;
4. самотни родители.

(2) Помощта по ал. 1 се изплаща след представяне на разходооправдателен документ.

Чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 38 от 1999 г., бр. 30 от 2000 г., бр. 48 от 2000 г., доп., бр. 98 от 2000 г., попр., бр. 100 от 2000 г., изм., бр. 19 от 2001 г., бр. 97 от 2001 г., бр. 81 от 2002 г., отм., бр. 40 от 2003 г.)

Чл. 16. (1) За задоволяване на инцидентно възникнали здравни, образователни, комунално-битови и други жизненоважни потребности на лицата и семействата може да се отпуска еднократна помощ веднъж годишно.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) Еднократната помощ по ал. 1 до петкратния размер на гарантирания минимален доход се определя със заповед на директора на дирекция "Социално подпомагане" или от упълномощено от него длъжностно лице.

Чл. 16а. (Нов - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) (1) За издаване на лична карта на лицата може да се отпуска еднократно целева помощ до размера на гарантирания минимален доход.

(2) Размерът на помощта по ал. 1 се определя от директора на дирекция "Социално подпомагане" в зависимост от разходите, необходими за закупуване на формуляри и заплащане на таксата за издаване на лична карта, за снимки и транспортни разходи.

Чл. 17. (1) На лицата, получили разрешение за лечение в чужбина от Министерството на здравеопазването за сметка на бюджета му, могат да се отпускат еднократни помощи за покриване на разходите за лични нужди за тях и за техните придружители независимо от помощта по чл. 16.

(2) Помощта по ал. 1 подлежи на отчитане в двуседмичен срок от завръщането на лицето в страната, като неусвоената сума се възстановява в дирекция "Социално подпомагане".

Чл. 18. Многдетните майки имат право на безплатно пътуване веднъж в годината - отиване и връщане, с железопътния и автобусния транспорт в страната.

Чл. 19. (1) (Изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) Инвалидите със 71 на сто или над 71 на сто трайно намалена работоспособност, военноинвалидите и деца до 16-годишна възраст с трайни увреждания имат право на безплатно пътуване два пъти в годината - отиване и връщане, с железопътния и автобусния транспорт в страната.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) Правото по ал. 1 ползват и придружителите на лицата с определена чужда помощ, когато пътуват с тях.

Чл. 20. (1) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) Правото на безплатен транспорт по чл. 18 и 19 се ползва срещу представено удостоверение, издадено от дирекция "Социално подпомагане" по постоянен адрес на лицата.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) Редът за предоставяне и разходване на средствата за безплатния транспорт се определя с наредба, издадена от министъра на финансите и от министъра на транспорта и съобщенията.

Чл. 21. (1) (Изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) Инвалидите със 71 на сто или над 71 на сто трайно намалена работоспособност, инвалидите с намалена работоспособност от 50 до 70 на сто със заболявания на долните крайници и децата от 7- до 16-годишна възраст с трайни увреждания имат право на месечна целева помощ за транспортно обслужване в размер 15 на сто от гарантирания минимален доход.

(2) Правото по ал. 1 се ползва при условие, че доходът на член от семейството за предходния месец е по-нисък от трикратния размер на гарантирания минимален доход на всеки член от семейството.

Чл. 22. (Изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) (1) Инвалидите с трайно намалена работоспособност над 90 на сто, военноинвалидите и децата до 16-годишна възраст с трайни увреждания имат право на целева помощ за балнеолечение и храна веднъж годишно до трикратния размер на гарантирания минимален доход.

(2) Правото по ал. 1 ползват и придружителите на лицата с определена чужда помощ.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) Помощта по ал. 1 се осигурява след представяне на разходооправдателен документ за балнеолечение и храна в едномесечен срок от крайната дата на престоя.

Чл. 23. Правата по чл. 21 и 22 се осигуряват, когато лицата не ги ползват на друго основание.

Чл. 24. (Изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) (1) Право на месечна целева помощ в размер 20 на сто от гарантирания минимален доход за ползване на аналогов или цифров жичен телефонен пост имат:

1. инвалидите над 16-годишна възраст с намалена работоспособност над 90 на сто с определена чужда помощ;

2. децата до 16-годишна възраст с над 90 на сто трайно ограничена възможност за социална адаптация с определена чужда помощ.

(2) Помощта по ал. 1 се изплаща, при условие че телефонният пост е на името на правоимащия, на член на неговото семейство или на съжителстващо с него лице.

Чл. 25. (1) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г., бр. 26 от 2002 г.) Месечните, целевите и еднократните помощи по преценка на директора на общинската служба за социално подпомагане се предоставят в натура и в случаите, когато:

1. родителите не полагат грижи към децата си;

2. паричната помощ не се използва по предназначението ѝ.

(2) Помощта по ал. 1 може да се предостави чрез:

1. частично или пълно заплащане на такси в детските заведения, поемане на разходите за храна в училищни столове и обществени трапезарии;

2. закупуване на хранителни продукти, облекло, обувки, учебни пособия и др.;

3. по друг начин, определен чрез социална анкета.

(3) (Нова - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Лицата и семействата, отказали да получат определената им помощ в натура, се лишават от нея за съответния месец.

(4) (Нова - ДВ, бр. 26 от 2002 г., отм., бр. 81 от 2002 г.).

Чл. 26. (1) (Доп. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) Социалните помощи се отпускат въз основа на молба-декларация по образец съгласно приложение № 1, подадена от пълнолетно лице до дирекция "Социално подпомагане" и след представяне на лична карта или личен паспорт.

(2) За родители, ненавършили пълнолетие, молбата-декларация се подава от родителя, притежаващ документ за самоличност, или от законен техен представител.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) Молбата за социална помощ се подава еднократно в рамките на една календарна година.

(4) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 97 от 2001 г., изм., бр. 40 от 2003 г.) Към молбата-декларация се прилагат:

1. документи за доходите от:

а) трудови правоотношения и/или приравнени на тях правоотношения;

б) извършване на услуги с личен труд;

в) дейности в областта на селското, горското и водното стопанство;

г) стипендии;

2. медицинско удостоверение, протокол на ЛКК, експертно решение на ТЕЛК или НЕЛК и експертно решение на РЕЛКК или на Централната експертна лекарска консултативна комисия (ЦЕЛКК).

(5) При необходимост дирекциите "Социално подпомагане" могат да изискват и други документи.

(6) (Доп. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) При обработване на молбите дирекциите "Социално подпомагане" задължително изискват по служебен ред необходимата им информация от териториалните структури на данъчната администрация, от дирекциите "Бюра по труда", от териториалните управления "Социално осигуряване" и от други държавни и общински институции, както и от физически и юридически лица, като те са длъжни да я предоставят в 14-дневен срок от датата на поискването ѝ.

Чл. 27. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) (1) В срок до 20 дни от подаването на молбата-декларация социален работник извършва социална анкета и изготвя социален доклад съгласно приложение № 2.

(2) При извършване на социалната анкета се вземат предвид и всички други констатирани обстоятелства от социален, семеен, битов и здравен характер, отнасящи се до възможността за самоиздръжка и/или помощ от лица, задължени по закон да осигуряват издръжка.

(3) Въз основа на резултатите от социалната анкета в доклада по ал. 1 социалният работник прави предложение за отпускане или отказ на помощта, за нейния вид и размер.

(4) При необходимост в социалния доклад социалният работник прави предложение за изготвяне на индивидуален проект за социална интеграция на лицата и/или семействата.

Чл. 28. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) (1) В 7-дневен срок от представянето на социалния доклад директорът на дирекция "Социално подпомагане" или упълномощено от него длъжностно лице издава заповед съгласно приложение № 3.

(2) В 7-дневен срок от издаването на заповедта заинтересуваното лице се уведомява писмено.

Чл. 29. (Доп. - ДВ, бр. 97 от 2001 г., отм., бр. 40 от 2003 г.).

Чл. 30. Дирекция "Социално подпомагане" ежесечно изготвя списък на лицата и семействата, придобили право на месечна социална помощ, който се обявява на видно място в сградата на дирекция "Социално подпомагане".

Чл. 31. (1) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Месечните помощи се отпускат от първо число на месеца на подаването на молбата и се изплащат най-късно до края на месеца, следващ месеца, за който се отпуска помощта, в рамките на бюджетната година с изключение на помощите за декември, които се изплащат най-късно до 31 януари на следващата година.

(2) Изплащането на помощите може да се извършва по касов и безкасов път.

Чл. 32. (1) (Предишен текст на чл. 32 - ДВ, бр. 97 от 2001 г., изм., бр. 40 от 2003 г.) Месечните помощи се прекратяват със заповед на директора на дирекция "Социално подпомагане" или на упълномощено от него длъжностно лице от 1-во число на месеца, следващ месеца, през който е отпаднало основанието за отпускането им.

(2) (Нова - ДВ, бр. 97 от 2001 г., изм., бр. 40 от 2003 г.) Месечните помощи се изменят, спират и възобновяват от директора на общинската служба за социално подпомагане или от упълномощено от него длъжностно лице.

Чл. 33. (Отм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.).

Чл. 34. Дирекциите "Социално подпомагане" водят задължителна документация за отпуснатите помощи, чийто срок за съхранение е 5 години, считано от месеца на прекратяването им.

Чл. 35. (Доп. - ДВ, бр. 97 от 2001 г., отм., бр. 40 от 2003 г.).

Глава трета **СОЦИАЛНИ УСЛУГИ**

Чл. 36. (Доп. - ДВ, бр. 112 от 1999 г., изм., бр. 40 от 2003 г.) (1) Социалните услуги се предоставят в общността и в специализирани институции.

(2) Социални услуги, които се предоставят в общността, са:

1. личен асистент;
2. социален асистент;
3. домашен помощник;
4. домашен социален патронаж;
5. дневен център;
6. център за социална рехабилитация и интеграция;
7. център за временно настаняване;
8. приемна грижа;
9. кризисен център;
10. център за настаняване от семеен тип;
11. защитени жилища;
12. обществени трапезарии.

(3) Специализирани институции за предоставяне на социални услуги са:

1. домове за деца или младежи с увреждания;
2. домове за възрастни хора с увреждания;
3. социални учебно-професионални заведения;
4. домове за стари хора;
5. приюти;
6. домове за временно настаняване.

(4) Социални услуги в специализираните институции се предоставят след изчерпване на възможностите за извършване на услуги в общността.

(5) При необходимост и съобразно потребностите на населението на всяка община могат да се разкриват и други видове социални услуги.

(6) Социалните услуги могат да се предоставят краткосрочно и/или дългосрочно.

Чл. 36а. (Нов - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) (1) Изпълнителният директор на Агенцията за социално подпомагане разрешава откриване или закриване на специализирана институция за предоставяне на социални услуги, когато са държавна дейност, по предложение на директора на регионалната дирекция за социално подпомагане.

(2) Към предложението по ал. 1 се прилагат следните документи:

1. мотивирано решение на общинския съвет за откриване или закриване на специализираната институция, като се посочват капацитетът, числеността на персонала, средствата за работна заплата, веществената издръжка и датата на откриване или закриване на специализираната институция;

2. копие от документ за собственост на сградата, в която ще се предоставят услугите.

(3) В 14-дневен срок от получаване на предложението по ал. 1 изпълнителният директор на Агенцията за социално подпомагане със заповед разрешава или отказва откриването или закриването на специализираната институция за предоставяне на социални услуги.

(4) Отказът за издаване на разрешението по ал. 3 подлежи на обжалване по реда на Закона за административното производство.

Чл. 37. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) (1) Кметът на общината може да възлага управлението на специализираните институции и предоставянето на социални услуги в общността след провеждане на конкурс.

(2) Конкурсът по ал. 1 се открива със заповед на кмета на общината, в която се определят:

1. условията за участие и изискванията към кандидатите;
2. характеристиките и спецификата на предоставяните социални услуги;
3. финансирането и начинът на предоставяне на средствата;
4. документите за участие;
5. датата, часът и начинът на провеждане на конкурса;
6. крайният срок и мястото за подаване на документите;
7. крайният срок за обявяване на резултатите от конкурса;
8. начинът на оценяване;
9. други специфични условия.

(3) В конкурсите по ал. 1 могат да участват доставчици на социални услуги, които са вписани в регистъра на Агенцията за социално подпомагане.

Чл. 38. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) (1) Обявлението за провеждане на конкурса по чл. 37, ал. 1 се публикува поне в един национален и един местен всекидневник най-малко 45 дни преди датата на провеждането на конкурса.

(2) Конкурсът се провежда от комисия, определена със заповед от кмета на общината.

(3) В комисията по ал. 2 се включва и представител на Агенцията за социално подпомагане.

(4) В 14-дневен срок от провеждането на конкурса комисията извършва оценка на кандидатите по следните критерии:

1. съответствие на кандидата на предварително обявените условия;
2. опит на кандидата в предоставянето на социални услуги и търговска репутация;
3. работен капацитет на кандидата и квалификация на кадрите;
4. финансова стабилност на кандидата;
5. представена от кандидата програма за развитие на социалните услуги;
6. други изисквания.

(5) Комисията съставя протокол за своята работа и класира участниците в конкурса.

Чл. 39. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) (1) Въз основа на протокола по чл. 38, ал. 5 кметът на общината в 3-дневен срок издава заповед, с която определя спечелилия конкурса кандидат.

(2) Резултатите от конкурса се съобщават на участвалите в него лица в 7-дневен срок от издаването на заповедта по ал. 1.

(3) Заповедта подлежи на обжалване по реда на Закона за административното производство.

(4) Обжалването на заповедта по ал. 1 не спира изпълнението ѝ.

Чл. 39а. (Нов - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) (1) Въз основа на заповедта по чл. 39, ал. 1 кметът на общината и кандидатът, класиран на първо място, сключват договор, с който се уреждат:

1. предметът на договора - вид и обем на предлаганите социални услуги;
2. цената на договора;
3. гаранциите за използването на предоставените бюджетни средства;
4. правата и задълженията на страните;
5. срокът на договора;
6. санкции при неизпълнение.

(2) Договор по ал. 1 може да се сключи и при наличие на единствен кандидат чрез пряко договаряне.

Чл. 40. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 42 от 1999 г., изм., бр. 40 от 2003 г.) (1) Лицата, които желаят да ползват социални услуги, подават писмена молба по настоящия си адрес съответно до:

1. директора на дирекция "Социално подпомагане" - за социалните услуги, които са държавна дейност;

2. кмета на общината - за социалните услуги, които са общинска дейност;

3. органа на управление, когато доставчикът на социалните услуги е физическо лице, регистрирано по Търговския закон, или юридическо лице.

(2) Към молбата по ал. 1 се прилагат:

1. копие от документ за самоличност;

2. копие от личен амбулаторен картон, ако има такъв;

3. копие от решение на ЛКК, ТЕЛК, РЕЛКК, НЕЛК, ЦЕЛКК, ако има такова.

(3) При необходимост доставчикът на социални услуги може да изисква и други документи.

(4) Въз основа на подадената молба и приложените документи органът по ал. 1, т. 1 - 3 извършва социална оценка на потребностите на лицето от социални услуги, която се отразява в доклад-предложение.

Чл. 40а. (Нов - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) (1) Настаняването в специализирани институции и предоставянето на социални услуги в общността, когато са държавна дейност, се извършват със заповед на директора на дирекция "Социално подпомагане", издадена въз основа на доклада по чл. 40, ал. 4.

(2) Настаняването в специализирани институции и предоставянето на социални услуги в общността, когато са общинска дейност, се извършват със заповед на кмета на съответната община или на упълномощено от него длъжностно лице.

(3) Настаняването в специализирани институции и предоставянето на социални услуги в общността на деца до 18-годишна възраст се извършват по реда на Закона за закрила на детето.

Чл. 40б. (Нов - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) Отказът на органите по чл. 40а за настаняване в специализирана институция или за предоставяне на социални услуги в общността се обжалва по реда на Закона за административното производство.

Чл. 40в. (Нов - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) Доставчикът на социални услуги е длъжен да предостави на потенциалните потребители проект на договор за предоставяне на социални услуги и писмена информация относно:

1. описание на социалните услуги, които се предоставят;

2. опита на доставчика в предоставянето на социални услуги и квалификацията на персонала;

3. условията и правилата за ползване на услугите;

4. процедурата за подаване на жалби.

Чл. 40г. (Нов - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) (1) Доставчиците на социални услуги в специализирани институции и доставчиците на дългосрочно предоставяни социални услуги в общността изготвят индивидуален план след оценка на нуждите на всеки потребител и формулиране на целите, които трябва да бъдат постигнати.

(2) Планът по ал. 1 включва дейности по задоволяване на:

1. ежедневни потребности;

2. здравни потребности;

3. образователни потребности;

4. рехабилитационни потребности;

5. потребности в свободното време;

6. потребности от контакти със семейството, приятелите, близки и други лица.

(3) В индивидуалния план на потребителя на социални услуги в специализираните институции се включват мерки за извеждане от тях и за социално включване.

(4) При необходимост за задоволяване на здравните потребности на потребителите на социални услуги се изготвя писмен план за здравни грижи от лице с подходящо медицинско образование, който включва:

1. медицинска история;

2. необходими превантивни мерки;

3. наличие на алергии;

4. потребности от зъболечение;

5. потребности от лечение или оздравителни програми;

6. имунизации и наблюдение;
7. хранене и диети;
8. рехабилитация;
9. лична хигиена.

(5) Доставчиците на социални услуги оценяват изпълнението на плана по ал. 1 на всеки 6 месеца и при необходимост го актуализират.

Чл. 40д. (Нов - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) (1) Доставчикът на социални услуги в специализираните институции води регистър на настанените лица.

(2) Воденият регистър съдържа информация за:

1. името, постоянния и/или настоящия адрес, датата на раждане и семейното положение на настанените лица;
2. акта за настаняване на лицата в специализираната институция;
3. името, постоянния и/или настоящия адрес и телефонния номер на настойник, попечител или близък роднина на настанените лица;
4. името, адреса и телефонния номер на личния лекар на настанените лица;
5. датата на настаняване;
6. датата на напускане;
7. датата, часа и причината за смъртта в случаите, в които настанено лице е починало в специализираната институция.

(3) Доставчикът води книга, пронумерована, прошнурована и подпечатана с печата на специализираната институция, която съдържа:

1. опис на паричните средства и материалните ценности, предоставени от настанените лица за съхраняване;
2. датата, на която са депозирани парите или материалните ценности;
3. датата, на която определена сума пари или материалните ценности са върнати на настанените лица или са били използвани от тяхно име, по тяхна молба, както и целта, за която са използвани;
4. име и длъжност на лицето, отговорно за съхраняването на паричните средства и другите материални ценности.

(4) Настанените лица, предоставили за съхраняване парични средства и други материални ценности, подписват предавателно-приемателен протокол, копие от който им се връчва.

Чл. 40е. (Нов - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) Социалните услуги, предоставяни в специализирани институции, и услугите по чл. 36, ал. 2, т. 5 - 10 трябва да отговарят на следните стандарти и критерии за местоположение и материална база:

1. достъпност, добре поддържана битова и околна среда;
2. достатъчно спални помещения, помещения за социални контакти, помещения за хранене, санитарни помещения и други с улеснен достъп до тях;
3. наличие на помощни средства за комуникация, на подходящи указателни табели за настанените лица със слухови, зрителни или други физически затруднения, както и на монтирани системи за повикване, снабдени с леснодостъпен бутон за алармен сигнал, навсякъде, където е необходимо;
4. предоставяне за всяко настанено лице на спално помещение, мебелирано и оборудвано по подходящ начин съобразно установените потребности на лицето и неговия личен избор;
5. осигурени отопление, осветление, снабдяване с вода и вентилация на помещенията, съобразно санитарните норми и изискванията за безопасност;
6. спазване на санитарните и хигиенните норми за контрол върху разпространението на инфекции съобразно действащото законодателство.

Чл. 41. (Изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г., бр. 40 от 2003 г.) (1) Социалните услуги, предоставяни в специализирани институции и в общността, трябва да отговарят на следните стандарти и критерии за хранене:

1. осигурен правилен режим на хранене, отчитащ изискванията на Закона за народното здраве и нормативните актове по прилагането му;
2. осигурена качествена, здравословна и питателна храна при отчитане на хранителните потребности и личния избор на потребителите и при спазване изискванията на Закона за народното здраве и нормативните актове по прилагането му;
3. съответствие на помещенията, в които се съхраняват хранителни продукти, на изискванията, определени от специализираните контролни органи.

(2) Социалните услуги, предоставяни в специализирани институции и в общността, трябва да отговарят на следните стандарти и критерии за здравни грижи:

1. осигуряване на съдействие за получаване на медицинска и стоматологична помощ, както и на други здравни грижи;

2. осигуряване на съдействие за снабдяване с предписаните лекарства;

3. определяне на служител с подходящо образование, отговорен за изпълнението на критериите и стандартите за здравни грижи.

(3) Социалните услуги, предоставяни в специализирани институции и в общността, трябва да отговарят на следните стандарти и критерии за образователни услуги и информация:

1. осигуряване на съдействие за участие в образователна програма в съответствие с възрастта и личния избор на потребителите;

2. осигуряване на достъп до информация.

(4) Социалните услуги, предоставяни в специализирани институции и в общността, трябва да отговарят на следните стандарти и критерии за организация на свободното време и личните контакти:

1. осигурена възможност на потребителите на социални услуги самостоятелно да организират свободното си време;

2. осигурена възможност на потребителите на социални услуги за лични контакти със семейството, приятелите и с други лица;

3. планиране на културни, спортни и други дейности и насърчаване на потребителите на социални услуги да участват в тях;

4. организиране на културни дейности и екскурзии.

(5) Социалните услуги, предоставяни в специализирани институции и в общността, трябва да отговарят на следните стандарти и критерии за обслужващ персонал:

1. съответствие на числеността, опита и квалификацията на персонала с вида на предоставяната услуга;

2. периодична оценка на изпълнението на задачите от персонала;

3. осигуряване на възможности за повишаване квалификацията на персонала с оглед спецификата на работата с отделните групи потребители на социални услуги.

Глава четвърта

УСЛОВИЯ И РЕД ЗА РЕГИСТРАЦИЯ НА ЛИЦА, ПРЕДОСТАВЯЩИ СОЦИАЛНИ УСЛУГИ

(Загл. изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.)

Чл. 42. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) В Агенцията за социално подпомагане се води регистър на физическите лица, регистрирани по Търговския закон, и на юридическите лица, които могат да предоставят социални услуги.

Чл. 43. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) (1) За вписване в регистъра лицата по чл. 42 подават до изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане заявление по образец съгласно приложение № 5, към което прилагат заверени преписи от:

1. решението за първоначална съдебна регистрация;

2. удостоверението за актуално състояние, издадено от компетентния съд;

3. картата за идентификация по регистър БУЛСТАТ;

4. удостоверението за данъчна регистрация.

(2) Лицата по чл. 42, които ще предоставят социални услуги за деца до 18-годишна възраст, прилагат към заявлението за вписване в регистъра и заверен препис от лицензията за това.

(3) В регистъра се вписват следните обстоятелства:

1. данни за лицето - номер и партида на съдебната регистрация, номер на фирменото дело, име, седалище, единен идентификационен код по регистър БУЛСТАТ, номер от НДР, вид на лицето;

2. данни за представителството на лицето по съдебна регистрация - име, ЕГН, постоянен и/или настоящ адрес;

3. видове социални услуги, които ще се предоставят, и номер на лицензията, когато се предоставят услуги за деца;

4. данни за извършени нарушения при предоставяне на социални услуги;

5. дата на заличаване на регистрацията и основанието за това;

6. промени в обстоятелствата по т. 1 - 3;
7. забележки по вписаните обстоятелства.

Чл. 44. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) (1) Изпълнителният директор на Агенцията за социално подпомагане или упълномощено от него длъжностно лице в 7-дневен срок от датата на подаване на заявлението издава удостоверение за регистрация съгласно приложение № 6 или прави мотивиран отказ за регистрация, като уведомява писмено лицето.

(2) При констатиране на пропуски в представените документи на лицето се дава 7-дневен срок за отстраняването им.

(3) Отказът по ал. 1 подлежи на обжалване по реда на Закона за административното производство.

Чл. 45. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) Регистрираните лица са длъжни да уведомяват писмено Агенцията за социално подпомагане за всички промени в обстоятелствата, вписани в регистъра, в 7-дневен срок от настъпването им.

Чл. 46. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) (1) Регистрацията се заличава:

1. по искане на регистрираното лице;
2. при прекратяване на юридическото лице и при заличаване от търговския регистър на физическото лице, регистрирано по Търговския закон;
3. при неспазване на установените критерии и стандарти за предоставяне на социални услуги - по предложение на компетентния орган след извършена от него проверка;
4. при неосъществяване на дейност по предоставяне на социални услуги от регистрираното лице в продължение на една година;
5. при неспазване на изискването по чл. 47 в продължение на една година;
6. при отнемане или изтичане на лицензията за предоставяне на социални услуги за деца до 18-годишна възраст.

(2) Заличаването на регистрацията се извършва със заповед на изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане.

(3) Заповедта подлежи на обжалване по реда на Закона за административното производство.

(4) Обжалването на заповедта по ал. 2 не спира изпълнението ѝ.

Чл. 47. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) До 31 май всяка година регистрираните лица представят в Агенцията за социално подпомагане отчет за дейността си, свързана с предоставяне на социални услуги.

Чл. 48. (Отм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.).

Чл. 49. (Отм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.).

Чл. 50. (Отм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.).

Чл. 51. (Отм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.).

Глава пета

ОБЩЕСТВЕН КОНТРОЛ НА СИСТЕМАТА ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

Чл. 52. (1) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.). За упражняване на обществен контрол при осъществяване на дейностите по социално подпомагане с решение на общинския съвет се създава обществен съвет със следните функции:

1. съдейства за провеждане на политиката по социално подпомагане в общината;
2. обсъжда регионални стратегии, програми и проекти, свързани със социалното подпомагане;
3. съдейства за координиране на дейността по предоставяне на социални услуги на физическите лица, регистрирани по Търговския закон, и на юридическите лица;
4. осъществява контрол върху качеството на социалните услуги в съответствие с утвърдените критерии и стандарти;
5. дава становища за откриване и закриване на специализирани институции за социални услуги на територията на общината.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.).

(3) (Изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г., бр. 40 от 2003 г.) Общественият съвет се състои най-малко от трима, но не повече от девет души, като в състава му се включват представители на институции, физически лица, регистрирани по Търговския закон, и юридически лица, които имат отношение към дейностите по социалното подпомагане.

(4) (Нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) Членовете на обществения съвет са длъжни да спазват нормативните изисквания за защита на информацията за подпомаганите лица и семейства, която им е станала известна при осъществяването на тяхната дейност.

Чл. 53. Обществените съвети имат право да изискват и да получават информация от дирекциите "Социално подпомагане" за дейността по социалното подпомагане.

Чл. 54. (Доп. - ДВ, бр. 97 от 2001 г., изм., бр. 40 от 2003 г.) При установяване на пропуски и при сигнали за нарушения при осъществяване на дейностите по социалното подпомагане обществените съвети уведомяват писмено председателя на общинския съвет и инспектората към изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане.

Чл. 54а. (Нов - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) (1) С цел защита на интересите на потребителите на социални услуги и упражняване на обществен контрол могат да се създават съвети на потребителите на социални услуги, на техните настойници или попечители.

(2) Съветите по ал. 1 имат съвещателни функции при осъществяване на дейностите по предоставянето на социални услуги и следят за качеството им.

(3) При констатирани нарушения съветите по ал. 1 уведомяват писмено инспектората към изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. (1) (Предишен текст на § 1 - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) По смисъла на правилника:

1. (Отм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г.)

2. "Семейството" включва съпрузите и ненавършилите пълнолетие деца (родени, припознати, осиновени, доведени, заварени, с изключение на сключилите граждански брак).

3. "Самотен родител" е лице, което поради вдовство, развод или несклучен граждански брак отглежда сам деца до 18-годишна възраст.

4. "Дете сирак" е ненавършило пълнолетие дете, на което единият или двамата родители са починали.

5. "Многодетни" са майките, родили (осиновили) и отгледали 3 и повече деца над едногодишна възраст.

6. "Безработни" са всички физически и психически годни за работа лица в трудоспособна възраст, които са регистрирани в дирекциите "Бюра по труда" и активно търсят работа.

7. "Вещи за обичайно потребление" са земеделска земя, дребен земеделски инвентар, битови вещи, занаятчийски инструменти и селскостопански животни, когато доходите от тях служат за задоволяване на ежедневните жизнени потребности на лицата и семействата.

8. "Неправителствени организации" са обществени, религиозни, политически и синдикални организации, сдружения и фондации.

9. "Доходи" за отпускане на социални помощи по реда на този правилник са всички приходи, произхождащи от:

а) трудова дейност;

б) дейности в областта на селското, горското и водното стопанство;

в) продажба и/или замяна на движимо или недвижимо имущество;

г) продажба на акции, дялове и други участия в търговски дружества и други форми на съвместна дейност;

д) наем, рента и аренда;

е) авторски и лицензионни възнаграждения;

ж) дивиденди и доходи от дялово участие;

з) премии и награди от спортни състезания;

и) обезщетения и помощи;

к) пенсии;

л) стипендии;

м) месечни добавки за деца;

н) присъдени издръжки;

о) други.

10. (Доп. - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) Не се считат за доходи при определяне размера на социалните помощи:

а) помощите, отпуснати по реда на правилника;

- б) (изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) добавката за чужда помощ на инвалидите с намалена работоспособност над 90 на сто с определена чужда помощ;
 - в) (доп. - ДВ, бр. 46 от 2002 г.) еднократната помощ при раждане по чл. 1 от Указа за насърчаване на раждаемостта до 31 март 2002 г. включително и по чл. 6 от Закона за семейните помощи за деца;
 - г) хуманитарните помощи;
 - д) еднократните компенсации към пенсиите или извънредните пенсии;
 - е) добавките към пенсията на ветераните, доброволците и пострадалите, взели участие в Отечествената война, и на пострадалите при изпълнение на мисиите във военни контингенти на Организацията на обединените нации;
 - ж) допълнителната месечна компенсация към пенсиите на навършилите 75- или 80-годишна възраст;
 - з) помощите, определени с акт на Министерския съвет;
 - и) (изм. - ДВ, бр. 118 от 2002 г.) доходите, получени в резултат на обработване на земеделска земя от Държавния поземлен фонд и от общинския поземлен фонд за срок една година от предоставянето ѝ;
 - к) (нова - ДВ, бр. 98 от 2000 г., отм., бр. 118 от 2002 г.);
 - л) (нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) трудовото възнаграждение, получено през последния месец от участие в Националната програма "От социални помощи към осигуряване на заетост";
 - м) (нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) стипендиите, получени по Националната програма "От социални помощи към осигуряване на заетост".
11. (Нова - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) "Специални училища" са училищата по чл. 68 - 73 от Правилника за прилагане на Закона за народната просвета от 1999 г. (обн., ДВ, бр. 68 от 1999 г.; изм. и доп., бр. 19 от 2000 г. и бр. 53 от 2001 г.).
 12. (Нова - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) "Нетрудоспособна възраст" е възрастта под 16 години и над определената в Кодекса за задължително обществено осигуряване възраст за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст.
 13. (Нова - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) "Дете с трайно увреждане" е дете на възраст до 16 години с 50 на сто и над 50 на сто трайно ограничена възможност за социална адаптация или дете на възраст от 16 до 18 години с 50 на сто и над 50 на сто намалена работоспособност.
 14. (Нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) "Програми за заетост" са програми, които се реализират при условията и по реда на чл. 31 от Закона за насърчаване на заетостта.
 15. (Нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) "Доставчици на социални услуги" са държавата и общините, както и вписаните в регистъра на Агенцията за социално подпомагане физически лица, регистрирани по Търговския закон, и юридически лица.
 16. (Нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) "Потребители на социални услуги" са лицата и семействата, които ползват социални услуги в общността и в специализирани институции.
 17. (Нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) "Личен асистент" е лице, полагащо постоянни грижи за дете или възрастен с трайно увреждане, или за тежко болен, за задоволяване на ежедневните му потребности.
 18. (Нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) "Социален асистент" е лице, предоставящо комплекс от услуги, насочени към социална работа и консултации на потребителите и свързани със задоволяване на потребностите от организация на свободното време и осъществяване на контакти.
 19. (Нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) "Домашен помощник" е лице, предоставящо услуги в домашни условия, насочени към поддържане на хигиената на обитаваното жилище, пазаруване и приготвяне на храна, пране и други комунално-битови дейности.
 20. (Нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) "Домашен социален патронаж" е комплекс от социални услуги, предоставяни по домовете, свързани с доставка на храна; поддържане на личната хигиена и хигиената на жилищните помещения, обитавани от ползвателя; съдействие за снабдяване с необходимите технически помощни средства при ползватели с увреждане; битови услуги и др.
 21. (Нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) "Дневен център" е комплекс от социални услуги, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравните, образователните и рехабилитационните потребности, както и на потребностите от организация на свободното време и личните контакти.
 22. (Нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) "Център за социална рехабилитация и интеграция" е комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване.

23. (Нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) "Център за временно настаняване" е комплекс от социални услуги, предоставяни на бездомни лица, насочени към задоволяване на ежедневните им потребности, за срок не повече от 3 месеца.

24. (Нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) "Приемна грижа" е отглеждане и възпитание в семейна среда на дете, което е настанено по реда на Закона за закрила на детето в семейство на съпрузи или при отделно лице въз основа на договор.

25. (Нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) "Кризисен център" е комплекс от социални услуги, предоставяни на лица, пострадали от насилие или жертви на трафик, и насочени към задоволяване на ежедневните им потребности и изготвяне на индивидуални програми за социална интеграция.

26. (Нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) "Център за настаняване от семеен тип" е комплекс от социални услуги, които се предоставят в среда, близка до семейната, за ограничен брой деца - не повече от 15.

27. (Нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) "Защитени жилища" са форми на социални услуги, в които хората водят независим начин на живот, подпомогнати от професионалисти.

28. (Нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) "Обществени трапезарии" са социални услуги, насочени към задоволяване на потребностите от храна за хора, които не могат да си я осигуряват сами.

29. (Нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) "Дългосрочни услуги" са услугите, предоставяни за срок над 3 месеца.

30. (Нова - ДВ, бр. 40 от 2003 г.) "Краткосрочни услуги" са услугите, предоставяни за срок до 3 месеца.

(2) (Нова - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) Съжителстващите на семейни начала лица се подпомагат като семейство.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. (Изм. - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) Инвалидите с трайни увреждания, на които намалената работоспособност е установена след навършване на възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст или са я навършили в срока на решението на ТЕЛК (НЕЛК), ползват правата си по правилника пожизнено, независимо от определения в експертното решение срок.

§ 3. Месечните целеви помощи за отопление за 1998 г. по молби, подадени в едномесечен срок от обнародването на правилника в "Държавен вестник", се отпускат считано от 1 ноември 1998 г.

§ 4. (Нов - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) За българските граждани на възраст над 70 години, които не са подменили документите си за самоличност, адресната регистрация се смята за постоянен адрес.

§ 5. (Предишен § 4 - ДВ, бр. 97 от 2001 г.) Правилникът се приема на основание § 3 от заключителните разпоредби на Закона за социално подпомагане.

§ 6. (Нов - ДВ, бр. 98 от 2000 г., предишен § 5, бр. 97 от 2001 г.) Изпълнението на правилника се възлага на министъра на труда и социалната политика.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 123

на Министерския съвет от 15 юни 1999 г.

за изменение на нормативни актове на Министерския съвет

(ДВ, бр. 56 от 1999 г.)

.....
§ 2. В нормативните актове на Министерския съвет и в приложенията към тях, влезли в сила преди 5 юли 1999 г., всички числа в стари левове се заменят с намалени 1000 пъти числа в нови левове.

Заключителни разпоредби

§ 3. Постановлението се приема на основание § 4, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за деноминация на лева.

§ 4. Постановлението влиза в сила от 5 юли 1999 г.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Постановление № 251 на Министерския съвет

от 5 ноември 2001 г. за изменение и допълнение на

Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане,

приет с Постановление № 243 на Министерския съвет от 1998 г.

(ДВ, бр. 97 от 2001 г., в сила от 1.11.2001 г.)

§ 23. Необходимите средства за изплащане на целевата помощ за отопление за ноември 2001 г. се осигуряват от министъра на финансите по реда на чл. 34 от Закона за устройството на държавния бюджет, а при наличие на условия - и по реда на чл. 35, ал. 2 от същия закон. . . .

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Постановление № 90 на Министерския съвет от 26 април 2002 г. за допълнение на Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане, приет с Постановление № 243 на Министерския съвет от 1998 г.

(ДВ, бр. 46 от 2002 г.)

§ 6. Необходимите средства за изпълнение на постановлението се осигуряват от министъра на финансите по реда на чл. 34, ал. 1 от Закона за устройството на държавния бюджет.

§ 7. Министърът на финансите по предложение на министъра на труда и социалната политика да извърши произтичащите от постановлението промени в централния бюджет и в бюджетните взаимоотношения на общините с републиканския бюджет за 2002 г.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

към Постановление № 183 на Министерския съвет от 9 август 2002 г. за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане

(ДВ, бр. 81 от 2002 г.)

§ 3. През отоплителния сезон 2002 - 2003 г. редът за снабдяване с твърдо гориво се определя с инструкция, издадена от министъра на труда и социалната политика и министъра на енергетиката и енергийните ресурси в 14-дневен срок от влизането в сила на това постановление.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Постановление № 295 на Министерския съвет от 14 декември 2002 г. за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане, приет с Постановление № 243 на Министерския съвет от 1998 г.

(ДВ, бр. 118 от 2002 г., в сила от 1.01.2003 г.)

§ 3. Коефициентите, определени с § 1, т. 2 за допълнение на чл. 9, ал. 3 с т. 13 - 17, не се прилагат при определяне правото на лицата на месечна целева помощ за отопление по чл. 15 за отоплителен сезон 2002 - 2003 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 89

на Министерския съвет от 18 април 2003 г. за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане

(ДВ, бр. 40 от 2003 г., в сила от 1.05.2003 г.)

Допълнителна разпоредба

§ 37. Навсякъде думите "Общинските служби за социално подпомагане" се заменят с "Дирекциите "Социално подпомагане", думите "Общинската служба за социално подпомагане" се заменят с "дирекция "Социално подпомагане", думите "Ръководителят на Общинската служба за социално подпомагане" и "ръководителя на общинската служба за социално подпомагане" се заменят съответно с "Директорът на дирекция "Социално подпомагане" и "директора на общинската служба за социално подпомагане", думата "решението" се заменя със "заповедта" и думите "бюрата по труда" се заменят с "дирекциите "Бюра по труда".

Заключителни разпоредби

§ 38. Изискването по § 3, т. 1, буква "г" не се прилага по отношение на лицата, прехвърлили чрез договор за дарение собствеността върху жилищен или вилен имот и/или идеални части от тях преди 1 май 2003 г.

Приложение № 1 към чл. 26, ал. 1

(Изм. и доп. - ДВ, бр. 97 от 2001 г., в сила от 1.12.2001 г., изм., бр. 40 от 2003 г., в сила от 1.05.2003 г.

Вх. №/.....

ДО
ДИРЕКТОРА НА ДИРЕКЦИЯ
"СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ"

МОЛБА-ДЕКЛАРАЦИЯ

От

(име, презиме, фамилия)

Постоянен адрес: гр. (с.), област,

община, ж.к./кв.,

ул. № бл., вх., ет., ап., тел.

Моля да ми бъде отпусната еднократна, месечна, целева

помощ за

(излагат се в свободен текст мотивите за исканата помощ)

ДЕКЛАРИРАМ:

I. Семейно положение

Лични данни	Декларатор	Съпруг (съпруга)
Име		
Презиме		
Фамилия		
ЕГН		
Лична карта №, издадена на от		
Личен паспорт, серия, №, издаден на от Адресна регистрация		
Социална група	☐ \ Работещ ☐ \ Безработен ☐ \ Осигурен ☐ \ Неосигурен ☐ \ Пенсионер ☐ \ Учащ се ☐ \ Други	☐ \ Работещ ☐ \ Безработен ☐ \ Осигурен ☐ \ Неосигурен ☐ \ Пенсионер ☐ \ Учащ се ☐ \ Други
Здравословно състояние	☐ \ Здрав ☐ \ С ЛКК ☐ \ С ТЕЛК/НЕЛК ☐ \ над 90% с ЧП ☐ \ над 90% ☐ \ от 71% до 90% ☐ \ от 50% до 70,99%	☐ \ Здрав ☐ \ С ЛКК ☐ \ С ТЕЛК/НЕЛК ☐ \ над 90% с ЧП ☐ \ над 90% ☐ \ от 71% до 90% ☐ \ от 50% до 70,99%

II. В състава на семейството ми има/няма деца до 18-годишна възраст, несклучили граждански брак, и те са:

Име, презиме, фамилия	ЕГН	Посещава училище	В държавно/общинско училище	На пълна държавна издръжка	Здравословно състояние

Център за изследвания и политики за жените, София

1.		\ ☐ да \ ☐ не	\ ☐ да \ ☐ не	\ ☐ да \ ☐ не	\ ☐ \ ☐ Здрав \ ☐ \ ☐ С ЛКК \ ☐ \ ☐ С РЕЛКК/ЦЕЛКК ТЕЛК/НЕЛК \ ☐ \ ☐ над 90% с ЧП \ ☐ над 90% \ ☐ \ ☐ от 71% до 90% \ ☐ от 50% до 70,99%
2.		\ ☐ да \ ☐ не	\ ☐ да \ ☐ не	\ ☐ да \ ☐ не	\ ☐ \ ☐ Здрав \ ☐ \ ☐ С ЛКК \ ☐ \ ☐ С РЕЛКК/ЦЕЛКК ТЕЛК/НЕЛК \ ☐ \ ☐ над 90% с ЧП \ ☐ над 90% \ ☐ \ ☐ от 71% до 90% \ ☐ от 50% до 70,99%
3.		\ ☐ да \ ☐ не	\ ☐ да \ ☐ не	\ ☐ да \ ☐ не	\ ☐ \ ☐ Здрав \ ☐ \ ☐ С ЛКК \ ☐ \ ☐ С РЕЛКК/ЦЕЛКК ТЕЛК/НЕЛК \ ☐ \ ☐ над 90% с ЧП \ ☐ над 90% \ ☐ \ ☐ от 71% до 90% \ ☐ от 50% до 70,99%
4.		\ ☐ да \ ☐ не	\ ☐ да \ ☐ не	\ ☐ да \ ☐ не	\ ☐ \ ☐ Здрав \ ☐ \ ☐ С ЛКК \ ☐ \ ☐ С РЕЛКК/ЦЕЛКК ТЕЛК/НЕЛК \ ☐ \ ☐ над 90% с ЧП \ ☐ над 90% \ ☐ \ ☐ от 71% до 90% \ ☐ от 50% до 70,99%
5.		\ ☐ да \ ☐ не	\ ☐ да \ ☐ не	\ ☐ да \ ☐ не	\ ☐ \ ☐ Здрав \ ☐ \ ☐ С ЛКК \ ☐ \ ☐ С РЕЛКК/ЦЕЛКК ТЕЛК/НЕЛК \ ☐ \ ☐ над 90% с ЧП \ ☐ над 90% \ ☐ \ ☐ от 71% до 90% \ ☐ от 50% до 70,99%
6.		\ ☐ да \ ☐ не	\ ☐ да \ ☐ не	\ ☐ да \ ☐ не	\ ☐ \ ☐ Здрав \ ☐ \ ☐ С ЛКК \ ☐ \ ☐ С РЕЛКК/ЦЕЛКК ТЕЛК/НЕЛК \ ☐ \ ☐ над 90% с ЧП \ ☐ над 90% \ ☐ \ ☐ от 71% до 90% \ ☐ от 50% до 70,99%

III. Съжителствам със следните лица:

Име, презиме, фамилия	ЕГН	Постоянен адрес	Лична карта /личен паспорт/ №, издаден на, от	Родствена връзка с декларатора
1.				
2.				
3.				
4.				

IV. Лица, задължени по закон да осигуряват издръжка (на декларатора):

Име, презиме, фамилия	ЕГН	Постоянен адрес	Лична карта /личен паспорт/ №, издаден на,	Родствена връзка с декларатора

			от	
1.				
2.				
3.				
4.				

V. Доходите ми, на семейството ми (на съжителстващите с мен родители) през предходния месец са:

Общо лв.

В това число от:

1. трудова дейност лв.

2. дейности в областта на селското, горското и водното стопанство лв.

3. продажба и/или замяна на движимо или недвижимо имущество лв.

4. продажба на акции, дялове и други участия в търговски дружества и други форми на собственост лв.

5. наем, рента и аренда лв.

6. авторски и лицензионни възнаграждения лв.

7. дивиденди и доходи от дялово участие лв.

8. премии и награди от спортни състезания лв.

9. обезщетения и помощи лв.

10. пенсии (без добавката за чужда помощ на инвалидите с определена чужда помощ; на ветераните, доброволците и пострадалите в Отечествената война; на навършилите 75- или 80-годишна възраст; еднократните компенсации към пенсиите или извънредните пенсии) лв.

11. стипендии лв.

12. месечни помощи по Закона за семейни помощи за деца лв.

13. присъдени издръжки лв.

14. други доходи лв.

VI. Вземания, влогове, дялови участия и ценни книжа общо: лв.

VII. Обитавано жилище Състои се от стаи (без преходен хол, кухня и сервизни помещения). Собственост на:

\ собствено \ съсобствено (ползвател)

\ държавно (ведомствено) \ общинско

\ не притежавам

То е единствено за моето семейство: Да Не

VIII. Аз и членовете на семейството ми притежавам(е) следната друга недвижима и движима собственост:

жилищен имот да не (брой)

вилен имот да не (брой)

земя да не (декари)

движима собственост \ да \ не
(брой)

други имоти:
(описание)

IX. Аз и членовете на семейството ми не съм (сме) извършили прехвърляне срещу заплащане (продажба) на жилищен или вилен имот и/или идеални части от тях през последните 5 години \ да \ не

X. Аз и членовете на семейството ми не съм (сме) извършили прехвърляне чрез договор за дарение собствеността върху жилищен или вилен имот или идеални части от тях през последните 5 години \ да \ не

XI. Не съм регистриран като ЕТ и не съм собственик на капитал на търговско дружество \ да \ не

XII. Декларирам(е), че не съм (сме) сключвал(и) договор за предоставяне на собственост срещу задължение за издръжка и/или гледане \ да \ не

XIII. На мен и членовете на семейството ми през последните 3 години не са налагани санкции по Закона за облагане доходите на физическите лица \ да \ не

XIV. Декларирам, че аз и членовете на семейството ми не сме пътували зад граница на собствени разноски през последните 12 месеца \ да \ не

XV. Давам(е) съгласието си размерът на отпуснатата помощ да бъде обявен на видно място \ да \ не

XVI. При промяна на условията, при които е отпусната помощта ми, се задължавам(е) в едномесечен срок да уведомя (уведомим) дирекция "Социално подпомагане" \ да \ не

XVII. Известно ми (ни) е, че при ненавременна уведомяване на дирекция "Социално подпомагане" за промяна на условията и обстоятелствата, при които е отпусната помощта, ще бъда лишен (лишени) от правото на социална помощ за срок една година \ да \ не

XVIII. Известно ми (ни) е, че за вписването на неверни данни в тази молба- декларация освен наказателна и гражданска отговорност, която нося, ще бъда лишен (лишени) от правото на социална помощ за срок една година и получената неправомерно помощ подлежи на връщане с лихвата, определена за държавните вземания \ да \ не

Прилагам следните документи:
.....

Дата: Декларатор: 1)
Съпруг(а): 2)
Съжителстващи лица: 1)
2)
3)

Молбата-декларация е приета и проверена от:
(трите имена, длъжност)

Дата: Подпис:

Приложение № 2 към чл. 27, ал. 1

(Изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г., в сила от 1.05.2003 г.)

Дирекция "Социално подпомагане"

.....

СОЦИАЛЕН ДОКЛАД

По молба-декларация с вх. № /.....
На, ЕГН,
с постоянен адрес: гр. (с.), област,
община, ж. к./ кв.,
ул. №, бл.,
вх., ет., ап., тел.

А. Анкетна карта

I. Семейно положение

1. Съставът на семейството \ отговаря \ не отговаря
на декларираното в молбата-декларация.

.....
.....

2. Безработни лица (регистрация в ТД "Бюро по труда")

.....
.....

3. Брой съжителстващи лица със или без родствена връзка \ отговаря \ не отговаря

.....
.....

4. Лица, задължени по закон да осигуряват издръжка (на декларатора):

.....
.....

**II. Здравословно състояние (описание по ЕР на ТЕЛК/НЕЛК, РЕЛКК/ЦЕЛКК или ЛКК,
епикризи, медицински удостоверения)**

.....
.....

III. Материално положение I. Доходи

Общият доход на семейството (и на
съжителстващите родители) от
предходния месец е:

Общо лв.

В това число от:

- трудова дейност (без трудовото
възнаграждение по § 1, ал. 1, т. 10,
буква "л" от допълнителната разпо-
редба на Правилника за прилагане
на Закона за социално подпомагане) лв.

- дейности в областта на селското,
горското и водното стопанство лв.

- продажба и/или замяна на движимо
или недвижимо имущество лв.

- продажба на акции, дялове и други
участия в търговски дружества
и други форми на собственост лв.

- наем, рента и аренда лв.

- авторски и лицензионни
възнаграждения лв.
 - дивиденди и доходи от дялово
участие лв.
 - премии и награди от спортни
състезания лв.
 - обезщетения и помощи лв.
 - пенсии (без добавката за чужда по-
мощ на инвалидите с определена
чужда помощ; на ветераните, доб-
роvolците и пострадалите в Отече-
ствената война; на навършилите 75-
или 80-годишна възраст; еднократ-
ните компенсации към пенсиите
или извънредните пенсии) лв.
 - стипендии (с изключение на тези
по § 1, ал. 1, т. 10, буква "м" от
допълнителната разпоредба на
Правилника за прилагане на Закона
за социално подпомагане) лв.
 - месечни помощи по Закона за
семеjни помощи за
деца лв.
 - присъдени издръжки
 - други доходи лв.
2. Вземания, влогове, дялови участия
и ценни книжа общо: лв.

3. Имуществено състояние

3.1. Жилище:

Състои се от стаи

Собственост на ,
документ за собственост

Настанителна заповед № , издадена от ,

Размер на наема

При по-голям размер на жилището се посочват причините (населено място,
техническо състояние, здравни, хигиенни, социални и други причини)

.
.

3.2. Друг жилищен и/или вилен имот отговаря не отговаря
при отговор "Да" се описва:

.
.

3.3. Движима и недвижима собственост и преценка
на възможността да бъде източник на допълнителни
доходи:

.
.

IV. Допълнителни данни, установени при анкетата, и други констатирани обстоятелства: 1.

Извършено прехвърляне или продажба на жилищен и/или вилен имот и/или на идеални части от тях
през последните 5 години да не

Цел:
.

2. Извършено прехвърляне чрез договор за дарение собствеността върху жилищен или вилен имот
или идеални части от тях през последните 5 години да не

3. Регистриран като ЕТ да не

.
.

4. Собственик на капитала на търговско дружество \ да \ не

.....
.....

5. Сключен договор за предоставяне на собственост срещу задължение за издръжка и/или гледане
\ да \ не

.....
.....

6. Пътуване зад граница на собствени разноски през последните 12 месеца \ да \ не

.....
.....

7. Данни, получени от други източници (общинска администрация, РУСО, прокуратура, МВР, НПО и други)

.....
.....

8. Други констатирани обстоятелства

.....
.....

V. Получени помощи през годината:

.....
.....

Б. Преценка на нуждите от социално подпомагане и мотивирано предложение за отпускане (отказ на социална помощ):

.....
.....

.....
.....

1. Диференциран минимален доход
2. Диференциран минимален доход за отопление
3. Доход от предходния месец
4. Нормативно основание за подпомагане
5. Вид на предлаганата помощ
6. Форма на подпомагане
7. Размер на помощта

В. Предложение за изготвяне на индивидуален проект за социална интеграция на лицето/семейството

.....
.....

.....
.....

Дата:

Извършил анкетата:
(фамилия, длъжност, подпис)

Дата:

Проверил и съгласувал доклада:
(фамилия, длъжност, подпис)

Приложение № 3 към чл. 28, ал. 1

(Изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г., в сила от 1.05.2003 г.)

ДИРЕКЦИЯ "СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ"

ЗАПОВЕД
№/..... 200 ... г.

На основание чл. 13, ал. 2 от Закона за социално подпомагане и чл. 28, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане и въз основа на подадена молба-декларация с вх. №/..... 200 ... г. от

ОТПУСКАМ (ОТКАЗВАМ)

на, ЕГН,
(трите имена на лицето, подало молбата)
л. к./л. п. №, изд. на, от, с постоянен адрес: гр. (с.)
....., област, община,
ж. к./кв.,
ул. № ... , бл., вх., ет., ап., тел.
социални помощи, както следва:

№ по ред	Вид на помощта	Размер на помощта	Считано от дата

Мотиви за отказ:

Заповедта може да се обжалва в 7-дневен срок пред директора на Регионалната дирекция за социално подпомагане - гр.

Директор:
(.....)
(подпис, печат)

Заповедта е връчена на 200 г.
Подпис: (.....)
Уведомен съм за заповедта на 200 г.

Подпис: (.....)

Приложение № 4 към чл. 29, ал. 2(Отм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г., в сила от 1.05.2003 г.)

Приложение № 5 към чл. 43, ал. 1(Изм. - ДВ, бр. 40 от 2003 г., в сила от 1.05.2003 г.)

До
Изпълнителния директор на
Агенцията за социално подпомагане

ЗАЯВЛЕНИЕ

От,
(трите имена)
ЕГН, ЛК №, издадена, представляващ
.....,
(наименование на физическото лице, регистри-
рано по Търговския закон/юридическото лице)
БУЛСТАТ, № от НДР
Седалище, адрес:

Уважаеми г-н Директор,

На основание чл. 43, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане моля да бъде регистриран за извършване на следните социални услуги:

.....
.....

Прилагам следните документи:

1.
2.
3.
4.

Дата:.....

Подпис:.....

Приложение № 6 към чл. 44, ал. 1

(Ново - ДВ, бр. 40 от 2003 г., в сила от 1.05.2003 г.)

МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА
АГЕНЦИЯ ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ
1051 София, ул. Триадица № 2

УДОСТОВЕРЕНИЕ ЗА РЕГИСТРАЦИЯ
№
ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ

1.

2.

3.

4.

Издадено на:

Седалище, адрес:

Дата на издаване:

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА
АГЕНЦИЯТА ЗА СОЦИАЛНО

ПОДПОМАГАНЕ:

/ /

Настоящото удостоверение за регистрация се издава на основание чл. 44, ал. 1 от
Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане, приет с ПМС, и заявление №
.....

ЗАКОН ЗА БОРБА С ТРАФИКА НА ХОРА

Обн., ДВ, бр. 46 от 20.05.2003 г. кн. 6/2003 г., стр. 238 т. 3, р. 4, № 221

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Този закон урежда:

1. взаимодействието, правомощията и задачите на държавните органи, осъществяващи дейност в борбата с трафика на хора;
2. статута и задачите на приютите, центровете и комисиите по този закон за предоставяне на закрила и помощ на жертвите на трафика на хора;
3. мерките за предотвратяване и противодействие на трафика на хора;
4. мерките за закрила и помощ на жертвите на трафика на хора, особено на жени и деца;
5. предоставянето статут на специална закрила на жертвите на трафика на хора, които сътрудничат на разследването.

(2) Законът има за цел осигуряване на взаимодействието и координацията между държавните и общинските органи, както и между тях и неправителствените организации за предотвратяване и противодействие на трафика на хора и формиране на националната политика в тази област.

Чл. 2. За осъществяването на дейността и целите по чл. 1 се създават:

1. Национална и местни комисии за борба с трафика на хора;
2. приюти за временно настаняване на жертви на трафика на хора;
3. центрове за закрила и помощ на жертви на трафика на хора.

Чл. 3. (1) (В сила от 1.01.2004 г.) За откриване и поддържане на приютите, центровете и комисиите по чл. 2 Министерският съвет предвижда средства от държавния бюджет.

(2) Неправителствените организации могат да подпомагат дейността по ал. 1 в рамките на управляваните от тях средства.

Глава втора КОМИСИИ ЗА БОРБА С ТРАФИКА НА ХОРА

Чл. 4. (1) Към Министерския съвет се създава Национална комисия за борба с трафика на хора, наричана по-нататък "Националната комисия".

(2) Председател на Националната комисия е заместник министър-председател, определен от Министерския съвет. В състава на комисията се включват заместник-министър на външните работи, заместник-министър на труда и социалната политика, заместник-министър на вътрешните работи, заместник-министър на правосъдието, заместник-министър на здравеопазването, заместник-министър на образованието и науката, заместник-председател на Държавната агенция за закрила на детето, заместник-председател на Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, определени от съответните министри и председатели.

(3) В състава на Националната комисия се включват определените от председателя на Върховния касационен съд, главния прокурор и директора на Националната следствена служба техни заместници.

(4) В заседанията на Националната комисия могат да участват представители на юридически лица с нестопанска цел и международни организации с представителства в страната, които извършват дейност по предотвратяване на трафика на хора и закрила на жертвите от него.

(5) При осъществяване на своята дейност Националната комисия се подпомага от администрация, която се ръководи от секретар, назначен от председателя на Националната комисия.

(6) Министерският съвет приема правилник за организацията и дейността на Националната комисия.

Чл. 5. (1) Националната комисия създава към някои от общините в страната местни комисии за борба с трафика на хора, наричани по-нататък "местните комисии". Седалищата им се определят с решение на Националната комисия.

(2) Съставът на местните комисии по ал. 1 е от 3 до 7 членове и се определя със заповед на кмета. За председател се определя заместник-кмет. В местните комисии се включват представители на общинската администрация, отговарящи за проблемите на образованието, здравеопазването и социалната политика, на местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, отделите за закрила на детето в дирекции "Социално подпомагане", на полицията, на неправителствените организации, както и педагози, психолози, юристи, лекари и други. На заседанията на местните комисии участва и прокурор от районна прокуратура.

(3) При необходимост в местните комисии се назначава секретар. Възнаграждението на секретаря се определя от кмета.

(4) Издръжката на местните комисии се осигурява от бюджета на Националната комисия.

Чл. 6. Председателят на Националната комисия представя в Министерския съвет ежегоден доклад за дейността ѝ. Местните комисии ежегодно отчитат дейността си пред кмета и пред Националната комисия.

Чл. 7. Националната комисия:

1. организира и координира взаимодействието между отделните ведомства и организации по прилагането на закона;

2. определя и ръководи прилагането на националната политика и стратегия в областта на противодействието на трафика на хора;

3. ежегодно разработва и представя за утвърждаване от Министерския съвет национална програма за предотвратяване и противодействие на трафика на хора и закрила на жертвите му;

4. създава организация за проучване, анализ и статистическа отчетност на данните във връзка с трафика на хора;

5. участва в международното сътрудничество за предотвратяване и противодействие на трафика на хора;

6. организира провеждането на информационни, разяснителни и образователни кампании за лица от рисковите групи на трафика на хора;

7. разработва програми за обучение на служители за изпълнение на функции във връзка с предотвратяването и противодействието на трафика на хора;

8. ръководи и контролира дейността на местните комисии и центровете за закрила и помощ на жертвите на трафика на хора;

9. регистрира физически лица и юридически лица с нестопанска цел, които предоставят подслон на жертвите на трафика на хора.

Чл. 8. Местните комисии:

1. организират и координират взаимодействието между отделните ведомства и организации в региона по прилагането на закона;

2. осъществяват държавната политика и стратегия в областта на борбата с трафика на хора на територията на региона;

3. осъществяват изпълнението на националната програма за предотвратяване и противодействие на трафика на хора и закрила на жертвите му на територията на региона;

4. подпомагат организацията за проучване, анализ и статистическа отчетност на данните във връзка с трафика на хора;

5. участват в международното сътрудничество за предотвратяване и противодействие на трафика на хора;

6. организират провеждането на информационни, разяснителни и образователни кампании за лицата от рисковите групи на трафика на хора в региона;

7. реализират програми за обучение на служители за изпълнение на функции във връзка с предотвратяването и противодействието на трафика на хора в региона.

Глава трета

ПРИЮТИ ЗА ВРЕМЕННО НАСТАНЯВАНЕ И ЦЕНТРОВЕ ЗА ЗАКРИЛА И ПОМОЩ НА ЖЕРТВИТЕ НА ТРАФИКА НА ХОРА

Чл. 9. (1) Приютите за временно настаняване на жертвите на трафика на хора се откриват:

1. от Националната комисия по предложение на местните комисии или общините;
2. от физически лица и юридически лица с нестопанска цел, които предоставят подслон на жертвите на трафика на хора, след вписване в регистър към Националната комисия при условия и по ред, определени с правилника по чл. 12.

(2) В приютите се приемат лица, които са заявили, че са жертви на трафика на хора. Приемането се извършва по тяхно искане за срок до 10 дни при условията и по реда, определени с правилника по чл. 12.

(3) Срокът по ал. 2 може да бъде продължен с 30 дни по предложение на местните комисии, органите на досъдебното производство или съда, когато лицето е изявило желание за това.

Чл. 10. Приютите за временно настаняване:

1. осигуряват нормални условия за пребиваване и лична хигиена;
2. предоставят на настанените лица храна и медикаменти;
3. обезпечават неотложна медицинска и психологическа помощ;
4. подпомагат настанените лица за установяването на контакт с техните близки, както и със специализираните ведомства и организации.

Чл. 11. (1) Към местните комисии се създават центрове за закрила и помощ на жертвите на трафика на хора, наричани по-нататък "центровете".

(2) Центровете:

1. предоставят информация относно административните и съдебните процедури, които уреждат подпомагането и защитата на жертвите на трафика на хора, на разбираем за тях език;
2. осигуряват специализирана психологическа и медицинска помощ;
3. подпомагат реинтегрирането на жертвата в семейната и социалната среда.

(3) Средствата за функциониране на центровете се осигуряват от бюджета на Националната комисия.

Чл. 12. (1) Редът за откриване на приютите по чл. 9, ал. 1 и центровете по чл. 11, организацията на работата им, управлението и контролът се уреждат с правилник, приет от Министерския съвет.

(2) Средствата за функциониране на приютите по чл. 9, ал. 1, т. 1 се осигуряват от бюджета на Националната комисия.

Глава четвърта

ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТРАФИКА НА ХОРА

Чл. 13. Националната комисия организира и координира дейността на отделните ведомства и организации по предотвратяване и противодействие на трафика на хора в съответствие с утвърдената от Министерския съвет национална програма по чл. 7, т. 3.

Чл. 14. За осъществяване на дейността по чл. 13 Националната комисия:

1. предприема и участва в разработването и провеждането на мерки, насочени към създаване на равни социално-икономически възможности за рисковите групи, които включват:
 - а) създаване на условия за интегриране в пазара на труда на лицата от рискови райони и рискови групи;
 - б) програми за микрокредитиране;
 - в) програми за стимулиране на работодателите, които наемат на работа лица от рискови групи;
2. осигурява информираност на обществото за:
 - а) рисковите ситуации, при които гражданите могат да станат обект на трафика на хора;
 - б) защитата, която държавата и специализираните организации осигуряват на жертвите на трафика на хора;

в) наказателните и административните мерки, които държавата предприема за борба с трафика на хора;

3. предприема и участва в разработването и прилагането на:

а) общообразователни програми в училищата за родители и ученици;

б) общообразователни програми за безработни и малограмотни граждани;

в) образователни програми сред рисковите групи и в рискови региони;

г) образователни програми за жертви на трафика на хора.

Глава пета

ЗАКРИЛА И ПОМОЩ НА ЖЕРТВИТЕ НА ТРАФИКА НА ХОРА

Чл. 15. Държавните органи, комисиите, центровете и приютите в рамките на своята компетентност са длъжни да оказват закрила и помощ на лицата, които са жертва на трафика на хора.

Чл. 16. Дипломатическите и консулските представителства на Република България в чужбина оказват помощ и съдействие на българските граждани, жертви на трафика на хора, за завръщането им в страната.

Чл. 17. Консулските служби при посолствата на Република България в чужбина, съвместно с органите на Министерството на вътрешните работи, съдействат за бързото и своевременно издаване на документи за самоличност на български граждани, станали жертва на трафика на хора.

Чл. 18. (1) Дипломатическите и консулските представителства на Република България разпространяват до заинтересуваните лица и рискови групи информационни материали за правата на жертвите на трафика на хора.

(2) Дипломатическите и консулските представителства на Република България предоставят информация на органите на съответната чужда държава за българското законодателство в областта на борбата с трафика на хора.

Чл. 19. Обменът на информация и сътрудничеството с компетентните органи на други държави и международните организации се извършват в съответствие с действащото законодателство и международните договори, по които Република България е страна.

Чл. 20. На жертвите на трафика на хора се осигуряват анонимност и защита на данните за самоличност.

Чл. 21. При постъпване на информация за дете - жертва на трафика на хора, органите по чл. 2 са длъжни незабавно да уведомят Държавната агенция за закрила на детето, която предприема съответните мерки по Закона за закрила на детето.

Чл. 22. Децата - жертва на трафика на хора, се настаняват в самостоятелни помещения отделно от пълнолетните лица.

Чл. 23. На децата - жертва на трафика на хора, се осигурява обучение в държавните или общинските училища в страната при условията и по реда на Закона за народната просвета.

Чл. 24. (1) Органите, приютите и центровете по чл. 2 предприемат незабавни действия за издирване на семействата на деца - жертви на трафика на хора.

(2) В случаите по ал. 1 специализираните органи по Закона за закрила на детето предприемат мерки за осигуряване на представителство.

Чл. 25. На лицата, които са жертви на трафика на хора и са изразили съгласие да сътрудничат за разкриване на извършителите на трафика, се предоставя статут на специална закрила за срока на провеждане на наказателното производство, която включва:

1. предоставяне на разрешение за продължително пребиваване в страната на чужди граждани;

2. продължаване на престоя в приютите.

Чл. 26. (1) След като идентифицират лицата, които са жертви на трафика на хора, органите на досъдебното производство са длъжни незабавно да ги информират за възможността да получат специална закрила, ако в едномесечен срок декларират съгласието си да сътрудничат за разкриване на престъплението.

(2) По предложение на Държавната агенция за закрила на детето срокът по ал. 1 може да бъде продължен до два месеца, когато лицето, жертва на трафика, е дете.

Чл. 27. (1) Прокурорът се произнася с постановление по искането на лицето, жертва на трафика на хора, за предоставяне на статут на специална закрила в тридневен срок от постъпването му.

(2) Отказът за предоставяне на статут по ал. 1 може да се обжалва в тридневен срок пред по-горния прокурор, който е длъжен да се произнесе по жалбата незабавно.

Чл. 28. (1) Разрешението за продължително пребиваване се издава по реда на Закона за чужденците в Република България от съответните служби за административен контрол при Министерството на вътрешните работи въз основа на акта по чл. 27.

(2) За срока на престоя си в страната лицата, получили разрешение по ал. 1, се ползват с правата на постоянно пребиваващите по смисъла на Закона за чужденците в Република България, с изключение на правото по чл. 35, ал. 2 от същия закон.

(3) Разрешение по ал. 1 не се издава на лица, които не притежават документи за самоличност и отказват съдействие за идентификация на самоличността им.

Чл. 29. Престоят в приютите се продължава в съответствие със срока, определен в акта по чл. 27 и не може да надвишава срока за приключване на наказателното производство.

Чл. 30. (1) Статутът на специална закрила се прекратява от органа по чл. 27 преди изтичане на определения от него срок, когато:

1. лицето е подновило контактите си с извършителите на престъплението, за разкриването на което е декларирало съдействието си;

2. органът по чл. 27 счита, че декларираното съгласие е привидно;

3. съществува опасност за обществения ред и националната сигурност.

(2) В случаите по ал. 1 прокурорът се произнася с постановление, което подлежи на обжалване в тридневен срок пред по-горния прокурор, който се произнася по жалбата незабавно.

Чл. 31. Предоставянето на защита на свидетеля по реда на чл. 97а от Наказателно-процесуалния кодекс не е пречка за жертвите на трафика на хора да придобият и статута на специална закрила по този закон.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "трафик на хора" е набирането, транспортирането, прехвърлянето, укриването или приемането на хора, независимо от изразената от тях воля, чрез използване на принуда, отвлечане, противозаконно лишаване от свобода, измама, злоупотреба с власт, злоупотреба с положение на зависимост или чрез даване, получаване или обещаване на облаги, за да се получи съгласието на лице, упражняващо контрол върху друго лице, когато се извършва с цел експлоатация;

2. "експлоатация" е противозаконно използване на хора за разврат, за отнемане на телесни органи, за осъществяване на принудителен труд, за поставяне в робство или в положение сходно с робството;

3. набирането, транспортирането, прехвърлянето, укриването или приемането на деца с цел експлоатация се смята за трафик на хора независимо дали са осъществени чрез средствата, посочени в т. 1;

4. "дете" е всяко физическо лице до навършването на 18 години;

5. "жертва" е всяко лице, което е било обект на трафика на хора;

6. "рискова група" е група от лица, които поради възрастта си, пола, социалния статус или разположението на района, в който живеят, са потенциални жертви на деяния по т. 1;

7. "рисков район" е район, в който са съсредоточени групи по т. 6.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Изпълнението на закона се възлага на Министерския съвет.

§ 3. Разпоредбата на чл. 3, ал. 1 влиза в сила от 1 януари 2004 г.

Законът е приет от 39-то Народно събрание на 7.05.2003 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ЗАКОН ЗА ОМБУДСМАНА

Обн., ДВ, бр. 48 от 23.05.2003 г., в сила от 1.01.2004 г.

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този закон урежда правното положение, организацията и дейността на омбудсмана.

Чл. 2. Омбудсманът се застъпва с предвидените в този закон средства, когато с действие или бездействие се засягат или нарушават правата и свободите на гражданите от държавните и общинските органи и техните администрации, както и от лицата, на които е възложено да предоставят обществени услуги.

Чл. 3. (1) В своята дейност омбудсманът е независим и се подчинява само на Конституцията, законите и ратифицираните международни договори, по които Република България е страна, като се ръководи от личната си съвест и морал.
(2) Омбудсманът осъществява дейността си въз основа на правилник за организацията и дейността му. Правилникът се изготвя от омбудсмана, одобрява се с решение от Народното събрание и се обнародва в "Държавен вестник".

Чл. 4. Дейността на омбудсмана е публична.

Чл. 5. Омбудсманът се подпомага в своята дейност от заместник-омбудсман.

Чл. 6. Държавните и общинските органи и техните администрации, юридическите лица и гражданите са длъжни да предоставят информация, поверена им по служба, и да оказват съдействие на омбудсмана във връзка с жалбите и сигналите, които са изпратени до него.

Чл. 7. Дейността на омбудсмана и неговата администрация се финансира от държавния бюджет и/или от други публични източници. Омбудсманът е първостепенен разпоредител с бюджетни кредити.

Глава втора ЗАЕМАНЕ НА ДЛЪЖНОСТ. ПРАВНО ПОЛОЖЕНИЕ

Чл. 8. Омбудсманът се избира от Народното събрание за срок 5 години и може да бъде преизбиран на същата длъжност само за още един мандат.

Чл. 9. За омбудсман се избира български гражданин с висше образование, който притежава високи морални качества и отговаря на условията за избор на народен представител.

Чл. 10. (1) Предложение за избор на омбудсман могат да правят народните представители и парламентарните групи.

(2) Народното събрание избира омбудсман с тайно гласуване. Избран е кандидатът, получил мнозинство повече от половината от гласувалите народни представители.

(3) В случай че при първото гласуване никой от кандидатите не е получил необходимото мнозинство, произвежда се второ гласуване, в което участват двамата кандидати, получили най-много гласове. При второто гласуване за избран се смята кандидатът, който е получил гласовете на повече от половината от гласувалите народни представители.

Чл. 11. (1) Заместник-омбудсманът се избира от Народното събрание в срок един месец от избирането на омбудсмана, по негово предложение и за срока по чл. 8.

(2) Заместник-омбудсманът трябва да отговаря на критериите за избираемост по чл. 9.

Чл. 12. Омбудсманът встъпва в длъжност след полагане на следната клетва пред Народното събрание: "Заклевам се в името на Република България да спазвам Конституцията и законите на страната и да защитавам правата на човека и основните свободи, като изпълнявам добросъвестно и безпристрастно правомощията си."

Чл. 13. Изборът за нов омбудсман се произвежда не по-късно от два месеца преди изтичането на мандата. Омбудсманът продължава да изпълнява задълженията си до встъпване в длъжност на новоизбрания омбудсман.

Чл. 14. Длъжността на омбудсмана и на заместник-омбудсмана е несъвместима с друга държавна длъжност, длъжност по управление в търговско дружество или юридическо лице с нестопанска цел, както и с членство в политическа партия или синдикална организация. Омбудсманът и заместник-омбудсманът не могат да извършват търговска дейност.

Чл. 15. (1) Правомощията на омбудсмана и на заместник-омбудсмана се прекратяват предсрочно от Народното събрание при:

1. установяване на несъвместимост или неизбираемост;
2. фактическа невъзможност да изпълнява правомощията си повече от шест месеца;
3. влизане в сила на присъда за умишлено престъпление;
4. несправяне със задълженията си и при нарушаване на Конституцията и законите на страната или общоприетите морални правила за поведение в обществото;
5. оставка;
6. смърт.

(2) Решението за предсрочно прекратяване на правомощията на омбудсмана или на заместник-омбудсмана по ал. 1, т. 1, 2 и 4 се приема от Народното събрание по искане най-малко на една пета от народните представители, а основанията по ал. 1, т. 3, 5 и 6 се обявяват от председателя на Народното събрание пред Народното събрание.

(3) Освен в случаите по ал. 1 заместник-омбудсманът се освобождава от Народното събрание и по мотивирано предложение на омбудсмана.

(4) Омбудсманът и заместник-омбудсманът имат право да бъдат изслушвани от Народното събрание в случаите по ал. 1, т. 1, 2, 4 и 5, а заместник-омбудсманът – и по ал. 3.

Чл. 16. (1) Омбудсманът се ползва с имунитета на народен представител.

(2) Имуניתетът на омбудсмана може да бъде снет при условията и по реда, предвидени за народни представители.

Чл. 17. (1) В случаите на предсрочно прекратяване на мандата на омбудсмана нов омбудсман се избира в срок един месец от влизането в сила на решението за прекратяване по чл. 15, ал. 1, т. 1, 2 или 4, или от обявяването по чл. 15, ал. 1, т. 3, 5 или 6.

(2) В случаите на предсрочно прекратяване правомощията на омбудсмана заместник-омбудсманът встъпва в неговата длъжност до избирането на нов омбудсман.

Чл. 18. (1) Омбудсманът получава месечно възнаграждение, равно на три средномесечни заплати на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в общественния сектор, съобразно данни на Националния статистически институт.

(2) Възнаграждението на заместник-омбудсмана е 80 на сто от възнаграждението на омбудсмана.

(3) Омбудсманът и заместник-омбудсманът не могат да получават друго възнаграждение по трудово или служебно правоотношение.

Глава трета ПРАВОМОЩИЯ

Чл. 19. (1) Омбудсманът:

1. приема и разглежда жалби и сигнали за нарушения на права и свободи от държавните и общинските органи и техните администрации, както и от лицата, на които е възложено да предоставят обществени услуги;

2. прави проверки по постъпилите жалби и сигнали;

3. отговаря писмено на лицето, което го е сезирало, в едномесечен срок; ако случаят изисква по-обстойна проверка, този срок е три месеца;

4. отправя предложения и препоръки за възстановяване на нарушените права и свободи пред съответните органи, техните администрации и лицата по т. 1;

5. посреднички между административните органи и засегнатите лица за преодоляване на допуснатите нарушения и примирява позициите им;

6. прави предложения и препоръки за отстраняване на причините и условията, които създават предпоставки за нарушения на правата и свободите;

7. уведомява органите по чл. 150 от Конституцията, за да бъде сезиран Конституционният съд, ако се прецени, че се налага тълкуване на Конституцията или обявяване на противоконституционност на закона;

8. уведомява органите на прокуратурата, когато има данни за извършено престъпление от общ характер.

(2) Омбудсманът действа и по своя инициатива, когато констатира, че не се създават необходимите условия за защита на правата и свободите на гражданите.

(3) Омбудсманът може да възлага на заместник-омбудсмана някои от своите правомощия.

Чл. 20. (1) Омбудсманът има право:

1. на достъп до органите, техните администрации и лицата по чл. 2, включително и да присъства при обсъждане и вземане на решения от тях;

2. да иска и получава навременна, точна и пълна информация от органите, техните администрации и лицата по чл. 2;

3. да изразява публично мнение и становища, включително в средствата за масово осведомяване.

(2) Омбудсманът няма право да огласява обстоятелства, станали му известни при изпълнение на неговите функции, които са държавна, служебна или търговска тайна или са от личен характер.

Чл. 21. Омбудсманът поддържа публичен регистър на постъпилите писмени и устни жалби и сигнали и тяхното движение.

Чл. 22. (1) Омбудсманът внася до 31 март всяка година ежегоден доклад за своята дейност в Народното събрание.

(2) Докладът съдържа информация за:

1. постъпилите жалби и сигнали, по които проверките са приключили;

2. случаите, когато намесата му е имала резултат;

3. случаите, когато намесата му е останала без резултат, и причините за това;

4. направените предложения и препоръки, както и дали са били взети предвид;

5. зачитането на правата на човека и основните свободи и ефективността на действащото законодателство в тази област;

6. отчет на разходите;

7. резюме.

(3) Докладът по ал. 1 е публичен.

(4) По искане на Народното събрание или по своя инициатива омбудсманът изготвя доклади по отделни случаи от неговата практика.

Чл. 23. Омбудсманът издава годишен бюлетин за своята дейност.

Глава четвърта

ПОДАВАНЕ НА ЖАЛБИ И СИГНАЛИ

Чл. 24. Жалби и сигнали пред омбудсмана могат да подават физически лица без разлика на гражданство, пол, политическа принадлежност или религиозни убеждения.

Чл. 25. (1) Жалбите и сигналите могат да бъдат писмени или устни, подадени лично, по пощата или по друго традиционно средство за съобщение.

(2) Жалбата трябва да съдържа името и постоянния адрес на жалбоподателя, описание на нарушението, органа, администрацията или лицето, срещу които се подава жалбата. Към жалбата могат да бъдат приложени и писмени доказателства.

(3) Анонимни жалби и сигнали, както и такива за нарушения, извършени преди повече от две години, не се разглеждат.

(4) Ако жалбата е устна, се съставя протокол, в който се съдържа информацията, изискуема по ал. 2.

Чл. 26. Подаването на жалби пред омбудсмана е безплатно.

Чл. 27. Получените жалби и сигнали се вписват в регистъра по чл. 21. В регистъра се отбелязват и предприетите по всеки конкретен случай мерки и резултатът от тях.

Чл. 28. Органите и лицата по чл. 2, до които се отнасят становищата, предложенията и препоръките на омбудсмана, са длъжни да ги разгледат в 14-дневен срок и да уведомят омбудсмана за предприетите от тях мерки.

Глава пета

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 29. Който възпрепятства омбудсмана да изпълни служебните си задължения, се наказва с глоба до 600 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

Чл. 30. Който не представи в определения от омбудсмана срок поискани от него сведения, документи или актове, се наказва с глоба до 500 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

Чл. 31. Който не изпълни друго задължение, произтичащо от този закон или от нормативен акт по прилагането му, се наказва с глоба до 300 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

Чл. 32. Административното наказание по чл. 29-31 се налага от съответния районен съд. Актът, с който се установява административното нарушение, се съставя от длъжностно лице, определено от омбудсмана, и се изпраща на съответния районен съд.

Чл. 33. Съдът съобщава на лицето, чието наказване се иска, за постъпването на материалите по чл.

32, определя му срок за запознаване с тях, за възражения и посочване на доказателства в тяхна подкрепа. Срокът не може да бъде по-малък от един месец.

Чл. 34. (1) След изтичане на срока по чл. 33 делото се насрочва за разглеждане в открито съдебно заседание.

(2) Омбудсманът може да участва в производството пред съда, ако намери това за необходимо.

Чл. 35. (1) Районният съд разглежда делото по същество и се произнася с решение, с което налага предвиденото в този закон административно наказание, или оправдава лицето, чието наказание е поискано.

(2) Решението по ал. 1 подлежи на касационно обжалване пред окръжния съд по реда на Закона за Върховния административен съд. Касационна жалба може да подаде и омбудсманът.

Чл. 36. Доколкото в този закон не е установено друго, прилага се Законът за административните нарушения и наказания.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "обществени услуги" са образователна, здравна, социална, водоснабдителна, канализационна, топлоснабдителна, електроснабдителна, пощенска, телекомуникационна, търговска дейност, дейности по охрана и по безопасност на движението, както и други подобни услуги, предоставяни за задоволяване на обществени потребности, по повод на чието предоставяне могат да се извършват административни услуги;

2. "традиционно средство за съобщение" са писма, телефон, телеграф, телекс, факс и електронна поща.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. В тримесечен срок от влизането в сила на този закон Народното събрание избира омбудсман.

§ 3. В едномесечен срок от встъпването в длъжност омбудсманът внася за одобрение в Народното събрание правилника за организацията и дейността си.

§ 4. Законът влиза в сила от 1 януари 2004 г.

Законът е приет от XXXIX Народно събрание на 8 май 2003 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ЗАЩИТА СРЕЩУ ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ
(№ 354-01-22 от 14.04.2003 г.)

Вписан в регистъра на XXXIX НС на 14.04.2003 г.

Глава първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Този закон урежда правоотношенията, възникващи при домашно насилие, мерките за закрила срещу домашното насилие и реда за тяхното налагане.

(2) Отговорността по този закон не изключва наказателната и гражданската отговорност на извършителя.

Чл. 2. (1) Домашно насилие е всеки акт на физическо, психологическо или сексуално насилие, включително принуждаването към сексуални отношения, принудителното ограничаване на личната свобода и на личния живот, извършено спрямо лица, които се намират или са били в семейна или родствена връзка, интимни отношения или обитавали на това или на друго основание едно жилище.

(2) Опитът и заплахата за извършване на акт по ал. 1 се счита за домашно насилие.

Чл. 3. Защита по този закон може да търси всяко лице, пострадало от домашно насилие, извършено от:

1. съпруг или бивш съпруг;
2. лице, с което се намира или е било във фактическо съпружеско съжителство;
3. лице, с което е обвързано или е било обвързано от трайна интимна връзка;
4. лице, с което има общо дете;
5. възходящ, в това число нерожден родител
6. низходящ, в това число осиновено, доведено или заварено дете;
7. роднина по сребрена линия до втора степен;
8. роднина по сватовство по чл. 48, ал. 2 от Семейния кодекс до втора степен;
9. приеман родител.

Чл. 4. (1) В случай на домашно насилие, пострадалото лице има право да се обърне към съда за защита.

(2) Когато е необходимо оказване на неотложна помощ пострадалото от домашно насилие лице може да се обърне към полицейските органи за вземане на необходимите мерки съгласно чл. 76 от Закона за Министерството на вътрешните работи.

(3) При поискване от лице, пострадало от домашно насилие, всеки личен или друг лекар с призната специалност е длъжен да издаде документ, в който писмено да удостовери констатираните от него увреждания.

Чл. 5. (1) Защита срещу домашното насилие по този закон се осъществява чрез:

1. задължаване на извършителя да се въздържа от извършване на домашно насилие;
2. отстраняване на извършителя от съвместно обитаваното жилище за срока, определен в заповедта на съда;

3. забрана за приближаване на извършителя на насилието до жилището, местоработата и местата за социални контакти и отдых на пострадалото лице, при условия и срок, определени в заповедта;

4. временно определяне местоживеенето на детето при пострадалия родител или при родителя, който не е извършил насилието, при условия и срок, предвидени в заповедта на съда, ако това не противоречи на интересите на детето;

5. насочване към програми за възстановяване на пострадалите от домашно насилие лица;

6. задължаване на извършителя на насилието да посещава специализирани програми.

(2) Във всички случаи съдът налага на извършителя глоба в размер от 200 до 1000 лева.

Чл. 6. (1) Държавата създава условия за изпълнението на програми за превенция на домашното насилие и програми, осигуряващи помощ на пострадалите от домашно насилие лица.

(2) Органите на изпълнителната власт извършват подбор и обучение на лицата, натоварени със закрилата по този закон.

(3) Органите на изпълнителната власт и регистрираните по реда на чл. 18, ал. 2 и 3 от Закона за социалното подпомагане юридически и физически лица работят съвместно за защита на лицата, пострадали от домашно насилие.

(4) Лицата по ал. 3 разработват, организират изпълнението, съответно изпълняват програмите по чл. 5, ал. 1.1, т. 5 и 6 и ал. 2

Глава втора

НАЛАГАНЕ НА МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА СРЕЩУ ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ

Раздел I

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 7. (1) Компетентен да наложи мярка за защита е районният съд по настоящия адрес или по местоработата на пострадалото лице или в района, на чиято територия се иска изпълнението на заповедта.

(2) Съдът, пред който има висящо дело между пострадалото лице и извършителя или по отношение на някой от тях на основание, посочено в Семейния кодекс или в Закона за закрила на детето е компетентен да наложи мярка за защита при всяко положение на делото.

Чл. 8. Производството по издаване на заповедта може да се образува по:

1. молба на пострадалото лице

2. искане на изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане

3. молба на лице, което е в родствена връзка по права линия без ограничения и по сребрена линия до втора степен с пострадалото лице - в случаите на нужда от неотложна защита.

Чл. 9. (1) Молбата е писмена, по образец, утвърден от министъра на правосъдието и съдържа задължително:

1. имената, адреса и ЕГН на молителя. В случай, че пострадалото лице не може или не желае да разкрива адреса си, то може да посочи съдебен адрес;

2. имената и настоящия адрес на извършителя или друг адрес, на който може да бъде призван, включително телефон и факс;

3. данни за семейната, личната или родствената връзка между пострадалото лице и извършителя;

4. описание на фактите и обстоятелствата, при които е извършено домашното насилие;

5. подпис на молителя.

(2) В искането или молбата по чл. 8, ал. 1, т. 2 и 3 трябва да се съдържат данните, посочени в ал. 1, т. 1 - 4, както и че пострадалото лице е уведомено за искането.

(3) В случаите по ал. 2 съдът служебно конституира като страна пострадалото лице.

(4) Към молбата по чл. 8, чл. 1, т. 1 се прилага и декларация от молителя за извършеното насилие. За неверни данни се носи наказателна отговорност по чл. 313 от Наказателния кодекс.

(5) Съдът по искане на подалия молбата или искането изисква служебно справка за съдимост на извършителя, справка за наложени на извършителя мерки и удостоверение от личния лекар, че извършителят не се води при него на психиатричен отчет.

Чл. 10. (1) Молбата или искането се подават в срок до един месец от последния акт на домашно насилие.

(2) Молбата се завежда в специален регистър и се разпределя в деня на постъпването ѝ.

(3) В случаите на неотложна помощ по чл. 4, ал. 2, молбата се подава чрез най-близкото

районно полицейско управление на Министерството на вътрешните работи.

Чл. 11. (1) При подаване на молба по чл. 8, т. 1 и 3 не се внася такси.

(2) При издаване на заповедта съдът възлага държавната такса и разноските по делото на извършителя на домашното насилие.

(3) При отказ за издаване на заповед или при отмяна на заповедта, държавната такса и разноските по делото се заплащат от молителя, а когато производството е образувано по искане на Агенцията за социално подпомагане разноските се заплащат от пострадалото лице.

Чл. 12. Доколкото друго не е предвидено в този закон, се прилагат съответно разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс.

Раздел II

ИЗДАВАНЕ НА ЗАПОВЕД ЗА ЗАЩИТА

Чл. 13. (1) Съдът насрочва делото за разглеждане в открито заседание в срок до 15 дни след изтичане на срока за отговор, като в призовката посочва и втора дата за открито съдебно заседание.

(2) Съдът незабавно връчва на извършителя призовката заедно с препис от молбата или искането с приложенията. Извършителят може да отговори писмено и да посочи и представи всички доказателства в срок от 5 (пет) дни от получаването на призовката.

(3) В призовката се вписва и задължението по чл. 41, ал. 6, изр. второ от Гражданския процесуален кодекс, както и че подлежи на незабавно връчване.

(4) Съдът уведомява Изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане за заседанието, в случай че производството е образувано по негово искане.

(5) При необходимост призовката се връчва със съдействието на органите на полицията и/или кмета.

Чл. 14. (1) В производството за издаване на заповед за защита са допустими всички доказателствени средства по Гражданския процесуален кодекс.

(2) Доказателствени средства в производството по ал. 1 могат да бъдат:

1. протоколите, служебните бележки, докладите и други актове, издадени от социални работници към дирекциите "Социално подпомагане", личните лекари и лекарите с призната специалност, както и от психолози, консултирали пострадалото лице;

2. документите, издадени от юридически лица с нестопанска цел, регистрирани по реда на Закона за социално подпомагане, както и свидетелски показания на лица, работещи в тях;

3. декларацията по чл. 9, ал. 4;

(3) Когато няма други доказателства съдът издава заповед за защита само на основание приложената декларация по чл. 9, ал. 4

Чл. 15. (1) Когато от данните в молбата или искането е видно, че органите на Министерството на вътрешните работи и другите държавни органи разполагат с писмени доказателства за извършено домашно насилие, те издават незабавно заверени преписи от тях при поискване от страна на пострадалото лице, на негов представител или пълномощник, или по искане на съда.

(2) За неиздаване на документ или препис от документ по ал. 1 лицето, което е трябвало да го издаде се наказва с глоба в размер от 100 лева, която се налага от съда по реда на Гражданския процесуален кодекс.

Чл. 16. (1) Съдът издава заповед за защита със срок на действие до една година или отхвърля молбата или искането.

(2) Заповедта за защита има административен характер и не засяга други правоотношения между пострадалия и извършителя, извън породените от акта на насилие.

Чл. 17. (1) В заповедта за защита съдът постановява една или повече мерки за закрила, предвидени в чл. 5, ал. 1.

(2) В заповедта за защита съдът се произнася за размера на глобата по чл. 5, ал. 2 и по чл. 15, ал. 2. както и за държавните такси и разноските.

(3) Заповедта трябва да съдържа изрично предупреждение за последиците от неизпълнението ѝ по чл. 22, ал. 2 и чл. 23, ал. 1.

(4) Препис от заповедта се издава служебно на пострадалия

Чл. 18. (1) Заповедта може да се обжалва в 7-дневен срок от връчването. Жалбата се подава чрез районния съд с препис за другата страна. Към жалбата може да се приложат и нови доказателства.

(2) Обжалването не спира изпълнението на заповедта.

(3) Районният съд изпраща препис от жалбата на другата страна, която в 3-дневен срок от получаването му може да даде възражение по нея, както и да представи нови доказателства.

След изтичане на този срок жалбата, заедно с възраженията, ако са подадени такива, се изпраща на окръжния съд.

(4) Окръжният съд разглежда жалбата в 14-дневен срок в открито заседание с призоваване на страните по реда на чл. 13 и се произнася с определение, с което оставя в сила, отменя или изменя обжалваната заповед. Когато изменя заповедта, окръжният съд издава нова заповед за защита, която се връчва и изпълнява по реда, предвиден от този закон.

(5) Определението на Окръжния съд е окончателно.

Чл. 19. (1) Когато молбата или искането съдържат данни за пряка и непосредствена последваща опасност за живота или здравето на пострадалото лице, районният съд в закрито заседание без призоваване на страните издава заповед за неотложна защита в срок до 24 часа от получаването на молбата или искането.

(2) Копие от заповедта по ал. 1 се връчва на страните и се изпраща служебно до районното полицейско управление.

(3) Когато от данните по случая е видно, че е необходимо да се предприемат мерки по Закона за закрила на детето, съдът уведомява Изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане.

(4) Съдът насрочва дело за разглеждане в открито заседание до 15 дни след изтичане на срока за отговор, като в призовката посочва и втора дата за открито съдебно заседание.

Съдът връчва незабавно на извършителя призовката заедно с преписите от заповедта за неотложна защита и от молбата или искането с приложенията. Извършителят може да отговори писмено и да посочи и представи всички доказателства в срок от 5 дни от получаване на призовката.

(6) При необходимост призовката с документите се връчва със съдействието на органите на полицията и/или кмета.

Чл. 20. Заповедта за неотложна защита има действие до издаването на заповедта за защита или на отказа на съда.

Раздел III

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАПОВЕДТА ЗА ЗАЩИТА

Чл. 21. Заповедта за защита подлежи на незабавно изпълнение.

Чл. 22. (1) Органите на полицията следят за доброволното изпълнение на заповедта, когато с тях е наложена мярка по чл. 5, ал. 1, т. 1 - 3 до изтичането на срока.

(2) При неизпълнение на заповедта на съда, органът на полицията, констатира нарушенията:

1. задържа нарушителя и сигнализира незабавно прокуратурата;

2. уведомява съда, издал заповедта за налагане на глоба по чл. 23, ал. 1 на извършителя.

Чл. 23. (1) При неизпълнение на заповедта за защита, съдът издал заповедта може да наложи на извършителя глоба в размер от 500 до 2000 лв.

(2) За наложените глоби и присъдените държавни такси и разноски, съдът издава служебно изпълнителен лист.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Министърът на труда и социалната политика, министърът на здравеопазването, министърът на образованието и науката, министърът на финансите в срок до шест месеца от влизането на закона в сила да разработят Програма за превенция и защита от домашно насилие.

§ 2. Държавата съдейства на общините и юридическите лица с нестопанска цел за създаване и подкрепа на служби и центрове за изпълнение на мерките по чл. 5, ал. 1, т. 5 и 6.

§ 3. Лицата, регистрирани по реда на чл. 18, ал 2 и 3 от Закона за социалното подпомагане, които предлагат услуги и програми за възстановяване на пострадалите от домашно насилие или специализирани програми за извършителите на насилието, са длъжни да предоставят на съда списък на услугите и програмите.

§ 4. В чл. 63, ал. 3 от Закона за Министерството на вътрешните работи (обн. ДВ. бр. 122 от 1997 г.; Решение на Конституционния съд на РБ от 1998 г. - бр. 29 от 1998 г.; Изм., бр. 70 от 1998 г., изм. и доп., бр 73 и 153 от 1998 г., изм., бр. 30 и 110 от 1999 г., бр. 1 от 2000 г., изм. и доп. бр. 29

от 2000 г., бр. 28 от 2001 г., изм. бр. 45 от 2002 г., доп., бр. 119 от 2002 г., изм. и доп., бр. 17 от 2003 г. и изм. бр. 26 от 2003 г.) се добавя изр. трето "В случаите на домашно насилие копие от протокола за предупреждение се предоставя на пострадалото лице при поискване.

Мотиви към проекта.

Източник: Народното събрание

Вносител/и:

Група народни представители

Марина Дикова

НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ЗАЕТОСТТА ПРЕЗ 2003 ГОДИНА

*Приет с решение на Министерски съвет №311 от 25 април 2003 година
(извадки)*

УКРЕПВАНЕ НА ПОЛИТИКАТА ЗА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ

Българското законодателство и неговото прилагане трябва да бъдат проникнати от принципа на недискриминация на базата на пола, но редица изследвания показват, че в практиката се срещат много случаи на пряка и непряка дискриминация, предимно на жени. Тези случаи не могат да получат санкцията на закона, а пострадалите от дискриминация трудно могат да се защитят. Поради липсата на специални разпоредби и механизъм за равни права и възможности на жените и мъжете, включително институционален, в много случаи на непряка дискриминация тя дори не може да се идентифицира от органите, които трябва да осигуряват равните възможности. Фактът, че липсва съдебна практика на случаи за дискриминация по отношение на пола сам по себе си е показателен, че няма конкретни ефективни норми, на които пострадалите от дискриминация да могат да се позоват, липсват и съответните нагласи и чувствителност у правоприлагащите органи по проблема. В много случаи те се нуждаят именно от по-конкретни норми и механизми, за да осигурят защитата по закон.

Съобразяването на българското законодателство с актовете на Европейския съюз е важна задача в предприсъединителния период. В редица програмни документи на ЕС се отбелязва, че въпросът за равенството между жените и мъжете представлява задължителен елемент от предприсъединителната стратегия на страните-кандидати.

В процеса на присъединяване към ЕС предстои да се приеме закон за предотвратяване на дискриминацията, в резултат на което ще бъде създадена подкомисия за равните възможности на мъжете и жените. Като първи по рода си изцяло антидискриминационен закон той ще представлява крачка напред към установяване на реално равенство между гражданите на Република България. Създаването на специализирана подкомисия цели да се разширяват условията и гаранциите за участие и на жените, и на мъжете в развитието на обществото, като им бъде осигурен равен достъп до обучение, работа, участие във вземането на политически решения и т.н. Тази стъпка е съобразена както с реалностите в страната и потребностите на обществото, така и с изискванията на международни актове.

Със закона за предотвратяване на дискриминацията ще се транспонират Директиви 75/117/ЕИО, 76/207/ЕИО, Директива 76/207/ЕИО, както и Директиви 43/2002/ЕС и 78/2000/ЕС, които са основни инструменти за установяване на равнопоставеност между мъжете и жените в трудовата и социалната сфера, както и за премахване на всички форми на дискриминация по признак пол.

Действителна равнопоставеност между мъжете и жените може да бъде постигната чрез въвеждане на "джендър подход" при разработването на политики в сферата на обществения живот.

ДЖЕНДЪР ПОДХОД - АДЕКВАТНИ СИСТЕМИ И ПРОЦЕДУРИ ЗА СЪБИРАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

Насока 16 от Директивите на Европейската стратегия за заетост - "Възприемане на джендър мейнстриминг - подход при прилагане на Насоките по отношение на 4-те стълба"

Цели:

1. Развиване и засилване на системи за консултация с организации за джендър равенство
2. Използване на процедури за оценка на джендър въздействието във всяка една от насоките
3. Разработване на индикатори за измерване на напредъка в джендър равенството по отношение на всяка насока.

Джендър подходът изисква да бъдат създадени адекватни системи и процедури за събиране на информация по пол за статуса на мъжете и жените, която да се обработи от джендър гледна точка. Така се измерва социалната позиция на двата пола с цел да се разкрият елементи на неравнопоставеност между мъжете и жените.

Поетите ангажименти по прилагане на политиката за равните възможности следва да бъдат изпълнени чрез внедряване на джендър оценка за изпълнението на мерките на пазара на труда и допълване на информационните празноти в административната статистика.

Изработването на политика и създаването на институционален механизъм за равни възможности на двата пола е изискване и условие за присъединяване на страната към ЕС, залегнали в чл. 3 от Договора от Амстердам, който предвижда провеждане на единна политика за елиминиране на неравенството и за подкрепа на равнопоставеността между мъжете и жените. Това намира развитие и продължение в директивите на ЕС, в този смисъл е и Решението на Съвета от 20 декември 2000 г. за създаване на Програма за Рамковата стратегия за равенство между половете на ЕС за периода 2001–2005 г. В изпълнение на целите на Стратегията за равенство между половете, Европейската комисия препоръчва интегрирането на тази цел във всички политики, които имат пряко или непряко отражение върху живота на мъжете и жените. При изработването и изпълнението на политиките трябва да се зачитат еднакво проблемите, нуждите и вижданията на мъжете и жените – т. е. да се внедри т.н. "джендър мейнстриминг" подход, възприет от Комисията през 1996 г., който допълнително се консолидира чрез Стратегията за равенство между половете. Подходът джендър мейнстриминг интегрира в себе си от една страна специфични позитивни мерки за подпомагане на жените, а от друга страна – мобилизиране на всички общи политики и мерки за постигане на равенство, чрез отчитане на ефекта им върху мъжете и жените поотделно.

В началото на 2003 г. в Министерството на труда и социалната политика се създаде Консултативна комисия за равни възможности. Тя е към Националния съвет за насърчаване на заетостта и дава предложения и препоръки при разработване и прилагане на Националния план за действие по заетостта (може да прави предложение за Национален план за равни възможности на мъжете и жените и на неравностойни групи).

Създаването на тази структура е основа за въвеждане и в социалната сфера на **джендър мейнстриминг подхода** при формиране на политиката за равнопоставеност между мъжете и жените, както и на неравностойни групи на пазара на труда.

Работата на комисията ще допринесе за:

- повишаване и укрепване на административния капацитет (чрез създаване на фокусни точки за равни възможности) на институциите и организациите, отговорни за разработване и провеждане на политиката в тази насока;
- подобряване на координацията при управление на процеса на утвърждаване на принципа за равни възможности в България;
- насърчаване на социалния диалог за укрепване на политиката за равните възможности.

За да се постигане равнопоставеност между половете, могат да се разработят и прилагат принципни мерки за развиване на добри практики за управление на персонала по отношение пола на работниците и служителите, а именно:

- Стимулиране на развитието на политическа чувствителност към въпросите /проблемите/ на равнопоставеността на половете във всички нива на организация на обществените отношения, и разработване на експериментална фаза, предназначена да оцени влиянието на фактора пол върху наемането на персонал, професионалното обучение, израстването в кариерата и другите аспекти на заетостта

- Изграждане на институция, отговорна за въпросите на равнопоставеността на половете, персонала, организация на кадрите и ключовите ръководители, работещи и вземащи решения в тази насока

- Добра воля за оценка на възможностите на работниците и служителите за развитие на кариерата им, независимо от техния пол, и разработване на план в перспектива за тяхното развитие в рамките на предприятието

- Проследяване на развитието на персонала, за да се разкриват бариерите, които могат да се появят пред представители на двата пола, и създаване на база данни в това направление

- Участие на работниците и служителите в дебат за бариерите на пола и начините за премахването им /преодоляването им/

- Изучаване на добри практики за въвеждане на персонална отговорност за някои работници, които се нуждаят от засилено внимание /грижа/, конкретизиращо/а се в прилагането на гъвкаво работно време или специални отпуски

- Вземане на мерки, индивидуални или колективни, с цел да се подкрепят членове на персонала при прилагане на инициативи за борба с бариерите на пола в развитието на кариерата, както и за насърчаване на професионалната мобилност по хоризонтала повече от тази по вертикала

- Поддържане на постоянна връзка между работници и отговорни/работодатели.

Мерки, които ще бъдат подготвени за решение и изпълнение

В Министерството на труда и социалната политика е създадена Дирекция “Планиране, анализи и прогнози” и отдел “Мониторинг, изследване и оценка на пазара на труда” в Дирекция “Политика на пазара на труда”. В дейността на тези аналитични звена за изследване на информацията /статистическа и социологическа/ ще се търси възможност за създаване и наблюдение на джендър индикатори, чрез които да се отчита равното третиране на мъжете и жените.

Проект “Създаване на система от джендър мейнстриймिंग индикатори за оценка на качеството и ефективността на мерките и програмите на пазара на труда”

Основна цел	Обеспечаване на система за оценка на равнопоставеността между мъжете и жените на пазара на труда.		
Осъществяван и дейности	Определяне на индикаторите, разработване на методика за оценка.		
Очаквани резултати	Създаване на средство за изравняване достъпа до пазара на труда за мъжете и жените и сближаване (изравняване) равнището на заетост на мъжете и жените.		
Необходими средства	200 000 лв.	Източници на финансиране	Държавен бюджет
Отговорни институции	МТСП (АЗ)	Партньори	НСИ, Делегацията на ЕС в Р България, ЕК, МОТ, Консултативна комисия за равни възможности на мъжете и жените

Насока 17 от Директивите на Европейската стратегия за заетост - “Правителството и социалните партньори следва да обърнат внимание на диспропорцията в представянето на жените или мъжете в определени икономически сектори и професии, както и на подобряването на възможностите за развитие на кариерата при жените”.

За изпълнение на Рамковата стратегия на Европейската общност за равенство между половете, в страните-членки на Европейския съюз се реализира програма със срок на действие 2001 – 2005 г. Съгласно чл. 10 от Решение на Съвета на министрите от 20 декември 2000 г. програмата е отворена и за страните-кандидатки за членство в Европейския съюз. Участието в програмата ще допринесе за укрепване на политиката за равните възможности между мъжете и жените.

Република България подписа Меморандум за разбирателство с Европейската общност за участие в програмата, а Законът за ратификация на Меморандума е приет от Народното събрание в края на 2002 г. Министерството на труда и социалната политика участва с проект по Програмата на Рамковата стратегия на общността за равенство между половете.

Мерки, които ще бъдат подготвени за решение и изпълнение

**Проект “Повишаване чувствителността на българското общество към проблемите на равнопоставеността между половете”
(по Програмата за изпълнение на Рамковата стратегия на Европейската Общност за равенство на половете)**

Основна цел	Информирание на основните участници в процесите на вземане на решения -на централно и местно ниво; на социалните партньори; на представителите на неправителствения сектор - за европейските стандарти и отражението им в националното законодателство и социална практика в процеса на разширяване на Европейския съюз по отношение равнопоставеността на половете, с цел да се осигури равнопоставеност при участието на мъжете и жените във всички сфери на обществения живот.		
Целева група	Представители на държавните институции и организации; социалните партньори и представители на неправителствени организации, работещи в сферата на равнопоставеността на половете.		
Осъществяван и дейности	Обучение на представители на държавните институции и организации за необходимостта от структури за провеждане на политика за равнопоставеност в унисон с европейските стандарти и Европейската стратегия за равнопоставеност между половете. Обучение на социалните партньори за необходимостта от прилагане на насърчителни мерки за осигуряване на равнопоставеност между половете като начин за съчетаване на семейния с трудовия живот. Обучение на представители на неправителствени организации, работещи в сферата на равнопоставеността между половете, за разширяване на сферите за защита правата на жените.		
Очаквани резултати	Инициране на процес за създаване на “фокусни точки” в държавните институции и организации, отговорни за прилагане на практика на принципа за равното третиране на мъжете и жените във всички сфери на обществения живот; насърчаване и подпомагане на социалните партньори и неправителствения сектор в процеса на практическото приложение на принципа за равнопоставеност между половете.		
Необходими средства	50 000 лв.	Източници на финансиране	10 000 лв. от бюджета на МТСП, 40 000 лв. от ЕК.
Отговорни институции	МТСП (А3)	Партньори	ЕК, държавни институции и организации, социални партньори и неправителствени организации, работещи в сферата на равнопоставеността между половете,

			Консултативна комисия за равни възможности на мъжете и жените.
--	--	--	--

Проект “Оценка с джендър индикатори на работните места и необходимата квалификация, с цел премахване на дискриминацията, основани на полов признак”

Основна цел	Постигане на равнопоставеност между мъжете и жените в заетостта.		
Осъществяван и дейности	Определяне на индикаторите, разработване на методика за оценка, предложения за действия за премахване на случаи на дискриминация на пазара на труда.		
Очаквани резултати	Премахване на дискриминационни практики на трудовия пазар.		
Необходими средства	100 000 лв.	Източници на финансиране	Държавен бюджет
Отговорни институции	МТСП (А3)	Партньори	Консултативна комисия за равни възможности на мъжете и жените, Социални партньори

Проект “Система за мониторинг и оценка на фактическото състояние за равен достъп до заетост на мъжете и жените в областта на високите технологии”

Основна цел	Създаване на условия за равен достъп до заетост.		
Целева група	Заети мъже и жени в областта на високите технологии.		
Осъществяван и дейности	Проучване и изследване за разработване на система за мониторинг и оценка; проектна фаза.		
Очаквани резултати	Ограничаване проявите на дискриминация, основана на признак пол.		
Необходими средства	80 000 лв.	Източници на финансиране	Държавен бюджет
Отговорни институции	МТСП, А3	Партньори	МИ, Консултативна комисия за равни възможности на мъжете и жените

Проект “Отново на работа”

Основна цел	Създаване на условия за равен достъп до пазара на труда чрез повишаване на пригодността за заетост.		
Целева група	Безработни жени с ниска професионална квалификация и нисък образователен статус; жени, завърнали се от майчинство и отпуск за отглеждане на малко дете.		
Осъществяван и дейности	Мотивиране, разработване на програми и модули, обучение.		

Очаквани резултати	Обучение на 200 безработни жени.		
Необходими средства	150 000 лв.	Източници на финансиране	Държавен бюджет
Отговорни институции	МТСП (АЗ)	Партньори	ЦПО

Проект “Нова професионална квалификация в областта на информационните технологии и компютърните мрежи”

Основна цел	Създаване на условия за равен достъп до пазара на труда чрез повишаване на пригодността за заетост. Възможности за подобрен достъп на жените в професията администратор на компютърни мрежи.		
Целева група	Безработни жени на възраст от 22 до 45 години с висше, полувисше или средно образование, свързано с компютърните и информационните технологии. Допълнителни изисквания – владее на английски език на работно ниво.		
Осъществяван и дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Разработване на програми и модули по Cisco Systems’ • Обучение на 140 жени от 7 градове в страната – Петрич, Сливен, Костинброд, Враца, Карлово, Ловеч, Велико Търново. 		
Статус на бенефициента	<ul style="list-style-type: none"> • Включване в курсове за обучение за администратори на компютърни мрежи. • Включените в обучението получават стипендия за времето на обучението • Възможности за поемането на ежедневните транспортни разходи за времето на обучението. 		
Очаквани резултати	<ul style="list-style-type: none"> • Обучени 140 безработни жени • Повишени възможности за професионална реализация в областта на компютърните технологии • Получаване на международно признат документ от Cisco Systems’ за успешно завършилите обучението. 		
Необходими средства	118 000 лв.	Източници на финансиране	ДБ - 98 000 лв. – за разходите за обучение, стипендии, транспортни разходи. БСК – 20 000 лв. – оборудване за мобилната академия – маршрутизатори и комуникатори за практическите обучения.
Отговорни институции	МТСП, АЗ, БСК	Партньори	Регионална Cisco Академия на БСК

СЪГЛАСУВАНЕ НА РАБОТА И СЕМЕЕН ЖИВОТ

Насока 18 от Директивите на Европейската стратегия за заетост - “За да се укрепят равните възможности, правителството и социалните партньори ще осигуряват условия за висококачествени грижи за деца и други зависими членове, за да се подпомогне влизането на жените и мъжете в пазара на труда и продължителното им участие в него”.

Съгласно графика на NРАА, транспонирането на Директивата 94/36/ЕИО за родителския отпуск, различен от отпуска за отглеждане на малко дете се предвижда за 2004 г. чрез изменение на разпоредби в Кодекса на труда. Ще бъдат създадени възможности работниците и служителите да бъдат насърчавани при съвместяване на професионалния със семейния живот.

Мерки, които ще бъдат подготвени за решение и изпълнение

1. Ще се предоставят преференции за работодатели, които осигуряват възможности за запазване и развитие на кариерата на майки в отпуск за отглеждане на дете и/или работещи майки на малки деца:

- възможности за посещение на работното място;
- участие в курсове за поддържане на квалификацията;
- разкриване на центрове за грижи за деца, детски ясли и градини в предприятието, в които се осигурява заетост за безработни, насочени от АЗ.

2. Ще се подпомага запазването и развитието на заетостта при съвместяване на семейния с професионалния живот. Чрез механизмите на данъчната политика за намаляване на разходите на бизнеса (например финансови стимули при формиране на облагаемата печалба) ще се създаде интерес у работодателите да насърчават работниците и служителите да запазват и повишават квалификацията си и да развият кариерата си по време и/или след отпуск за отглеждане на малко дете

3. Предоставяните по реда на ЗКПО преференции за работодателите ще се разширят чрез включване и на безработни, насочени от Агенцията по заетостта за оказване на помощ на работещи родители с малки деца. Помощта може да бъде оказвана в дома на родителите или в самото предприятие. За целта работодателят трябва да създаде необходимата организация в предприятието за предоставяне на грижи по отглеждане на деца на работещи родители.

Проект “Съвместяване на семейния с професионалния живот”

Основна цел	Провеждане на обществена дискусия за информиране на работодатели и социални партньори за политиката за съвместяване на семейния с професионален живот.		
Целева група	Представители на национално представени организации на работодателите и на работниците и служителите, работодатели, представители на държавни институции.		
Осъществяван и дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Кръгла маса за информиране на обществото, работодатели и социални партньори с политиката за съвместяване на семейния с професионален живот: <ul style="list-style-type: none"> - за възможностите за насърчаване и запазване на заетостта при съвместяването на семейния с професионалния живот; - за възможностите за използване на преференции по реда на ЗКПО като стимул за провеждане на политика за съвместяване на семейния с професионален живот; - за влиянието на мерките за съвместяване на професионалния със семейния живот върху икономическите резултати на предприятията; - за социално-психологическото и икономическо въздействие върху бенефициентите. • Регулярно информиране за политиката и действията при съвместяване на семейния с професионалния живот в уеб страниците на МТСП, БСК и БТПП. Подготовка на материали, брошури, дигитални и др.		
Очаквани резултати	<ul style="list-style-type: none"> • Информирание на обществеността и работодателите за политиката за съвместяване на семейния с професионалния живот • Разработване на насоки за насърчаване и запазване на заетостта при съвместяването на семейния с професионалния живот. 		
Необходими средства	10 000 лв.	Източници на финансиране	Държавен бюджет
Отговорни институции	МТСП	Партньори	БТПП, БСК, Национално представителни организации на работодателите и синдикалните организации, НПО, Консултативна комисия за равните възможности на мъжете и жените

Действията за съвместяване на професионалния със семейния живот включват мерки за: укрепване на равните възможности по отношение разработване, изпълняване и насърчаване на политики, ориентирани към семействата, включително достъпни и висококачествени грижи за деца; създаване на план-схеми за запазване на професионалното ниво и израстване в кариерата, паралелно с отглеждането на деца и др.

Проект “Стимулиране на самостоятелна стопанска дейност на жени за оказване на услуги при отглеждане на деца”

Основна цел	Създаване на условия за равен достъп до пазара на труда чрез обучение за предприемачество и самонаемане.		
Целева група	Безработни жени с определен професионален статус.		
Осъществяван и дейности	Мотивиране, разработване на програми и модули, обучение на жени за започване на собствен бизнес в оказване на услуги за отглеждане на деца, информиране за реда за получаване на лицензи за осъществяване на дейността.		
Очаквани резултати	Обучение на 500 безработни жени.		
Необходими средства	400 000 лв.	Източници на финансиране	Държавен бюджет
Отговорни институции	МТСП (АЗ), АСП	Партньори	АМСП, МОН, МЗ, ЦПО, НПО